

DRAWNO

www.drawno.pl

Drawno i okolice zaliczane są do najpiękniejszych krajobrazowo rejonów północno - zachodniej Polski. Decydują o tym liczne rzeki i jeziora oraz duże kompleksy leśne zajmujące ok. 70% powierzchni gminy.

DRAWIEŃSKI PARK NARODOWY

DPN położony jest na terenie leśnego kompleksu Puszczy Drawskiej, zwanej też Puszczą nad Drawą. Utworzony został w 1990 roku dla ochrony roślin, zwierząt, krajobrazów, przyrody nieożywionej, rzek oraz ekosystemów jeziornych i leśnych. Powierzchnia Parku wynosi 11441,34 ha, zaś jego otulina 40896,00 ha. Lasy zajmują 83 % pow. Parku. Dominują lasy bukowe i dębowo - bukowe oraz bory sosnowe. Na terenie DPN-u jest 20 obszarów ochrony ścisłej. Ekosystemy wodne zajmują ponad 937 ha. Główne rzeki to Drawa i jej lewobrzeżny dopływ - Płociczna. Jeziora i rzeki charakteryzują się wodami bardzo czystymi - zasobnymi w liczne gatunki ryb. W Parku jest 20 jezior. Do największych należy Jezioro Ostrowieckie o powierzchni ok. 370 ha. Florę tworzy ok. 900 gatunków roślin naczyniowych. Unikatem na tym terenie jest relikwit polodowcowy - chamedafne północna oraz storczyk lipiennik Loesela. Do osobliwości należą m.in.: żurawina drobnolistkowa, turzyca ptasie łapki oraz krwistoczerwony krasnorost hildebrandtia rivularis. Fauna to około 40 gatunków ssaków, w tym „herbowa” dla Parku wydra. Swoje liczne siedliska mają także bobry. Na obszarze Parku występuje ok. 150 gatunków ptaków, szczególną atrakcją są ptaki drapieżne, m.in.: orzeł bielik, rybołów i puchacz. Z gadów występuje tu m.in.: będący pod ochroną, żółw błotny. Bogata, bo licząca 41 gatunków ichtiofauna rzek i jezior Parku wyróżnia się obecnością w nich ryb łososiowatych, m.in.: łososia, troci wędrownej, pstrąga potokowego czy sielawy. Dla przybliżenia walorów Parku utworzono pięć ścieżek poznawczych: „Barnimie”, „Miedzybór”, „Głusko”, „Drawnik” i „Jezioro Ostrowieckie” oraz ponad 80 km szlaków pieszych.

Na terenie Parku turysta może skorzystać ze szlaku wodnego oraz szlaków konnych. Obsługą ruchu turystycznego na terenie DPN-u zajmuje się Punkt Informacji Turystycznej (PIT) w Drawnie oraz w Głusku, gdzie można wnieść opłaty turystyczne i wędkarskie. Ponadto można kupić przewodniki turystyczne, mapy oraz materiały dotyczące Parku i okolic. Na terenie DPN-u można biwakować i parkować samochody tylko w wyznaczonych miejscach. Park dysponuje 6 miejscami biwakowymi usytuowanymi wzdłuż szlaku wodnego. Do DPN-u należą następujące miejsca biwakowe: Drawnik, Barnimie, Bogdanka, Sitnica, Pstrąg i Kamienna. Po wniesieniu opłat można rozłożyć namiot, rozpalić ognisko i zaparkować samochód. Na terenie Parku samochody parkuje się na leśnych miejscach postoju pojazdów. Należą do nich: Sitno, Rozkop, Rogoźnica, Pustelnia, osada Ostrowiec, nad Jez. Ostrowiec i Zakręt Raka.

Opracowano na podstawie:

- 1) www.dpn.pl
- 2) „Drawieński Park Narodowy”, opracowano na podstawie materiałów Drawieńskiego Parku Narodowego, autorzy tekstów: E. Wnuk - Gławdel, M. Bylina, E. Ziółkowska, K. Gruca, M. Domagała, J. Sanocka, A. Gancarczyk, Wrocław 2006r.

Drawno and its surroundings are seen as one of the most beautiful regions of northwestern Poland. Determined by countless rivers and lakes as well as big forests' complexes which constitute for 70% of municipality's area.

DRAWA NATIONAL PARK

DNP is situated in the forests' complex of Drawa wilderness, also called wilderness by the Drawa. Founded in 1990 to protect plants, animals, landscape, inanimate nature, rivers, lakes and forests' ecosystems. Park spans an area of 11441,34 ha and its lagging is 40896,00 ha. Forests constitute for 83% of Park's area. Forests of beeches, and beeches with oaks, as well as woods of pine trees are dominant 20 areas of strict protection are situated in the DNP. Water ecosystems span an area of 937 ha. Drawa and its left-bank tributary – Płociczna are the main rivers. Rivers and lakes are characterized by very clear waters – rich in countless species of fish. There are 20 lakes in the Park. Among the biggest is Ostrowieckie lake spanning an area of 370 ha. Approximately 900 species of vascular plants make up Park's flora. Post - glacial relict – the chamaedaphne and liparis loselii are the real specimen in this area. Peculiar are small cranberry, carex and sanguineous red algae ravena. About 40 species of mammals, including typical to Poland – otter, make up for fauna. It is also a habitat for many beavers. Approximately 150 species of birds live in the Park, with particular attraction of birds of prey, such as white - tailed eagle, osprey and eagle owl. Reptiles are represented by inter alia: protected by law European pond terrapin. Rich ichtio - fauna of Park's rivers and lakes is distinguished by the presence of salmon fish, inter alia: salmon, salmo trutta, brook trout and vendace. Five sightseeing trails were made to make it easier for tourists to enjoy Park's qualities: 'Barnimie', 'Miedzybór', 'Głusko', 'Drawnik' i 'Jezioro Ostrowieckie' (Lake Ostrowieckie) as well as over 80 km of routes.

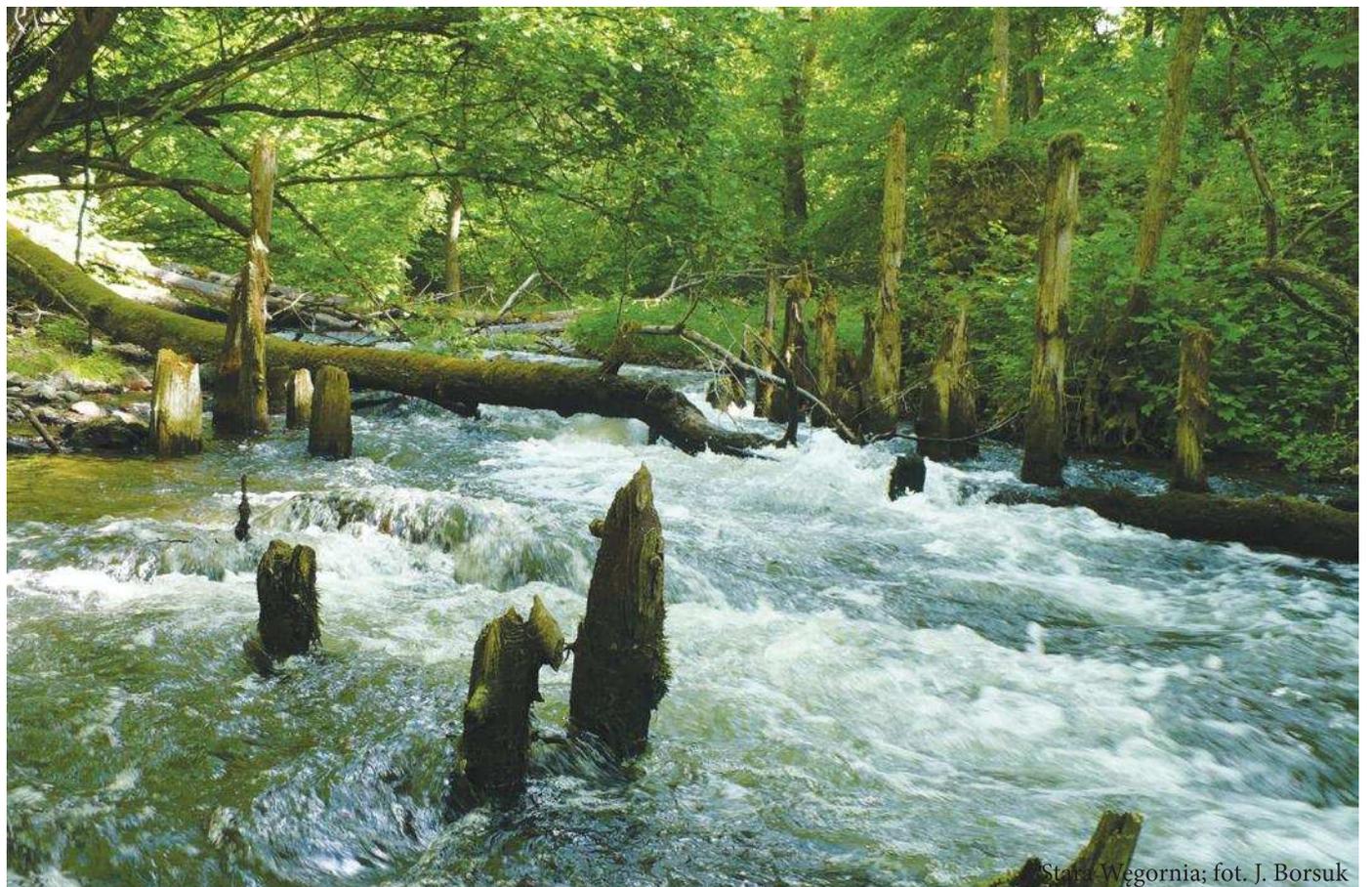
Water and horse trails are open for tourists in the Park. Tourists movement in the DNP is overseen by Tourism Information Point (PIT) in Drawno and Głusk, where every tourism and fishing fees can be paid. Moreover, maps, tourist's guides and other materials concerning Park and its surroundings can be bought at those points. Tourists can park cars and camp only in special, designated points, while in the Park's area. Six camp places are situated along the water trail. Following camp places can be found in DNP: Drawnik, Barnimie, Bogdanka, Sitnica, Pstrąg and Kamienna. After paying necessary fees, tourist can park a car, make a campfire and pitch a tent. In the Park's area cars are parked in forest's places of car parking. Those include: Sitno, Rozkop, Rogoźnica, Pustelnia, osada Ostrowiec (Ostrowiec settlement), near the Ostrowiec lake and Zakręt Raka (Crayfish Corner).

Based on:

- 1) www.dpn.pl
- 2) 'Drawieński Park Narodowy', paper based on the Drawa National Park materials, authors: E. Wnuk - Gławdel, M. Bylina, E. Ziółkowska, K. Gruca, M. Domagała, J. Sanocka, A. Gancarczyk, Wrocław 2006.

Jezioro Ostrowieckie; fot. J. Borsuk

Stara Wegornia; fot. J. Borsuk

Wydrzy Głaz; fot. J. Grzyś

LASY, RZEKI I JEZIORA

W gminie Drawno dominują lasy sosnowe i bukowo - dębowe. Ze względu na cenne i interesujące przyrodniczo miejsca ustanowiono wiele różnych form ochrony przyrody. Począwszy od obszarów chronionego krajobrazu: OchK- „D”- Choszczno - Drawno, OchK „E”- Korytnica, OchK - „F”- Bierzwnik, OchK - Dominikowo - Niemieńsko, przez rezerваты a skończywszy na sieci obszarów chronionych Natura 2000 (4). O czystości drawieńskiej ekoprzeźstrzeni może świadczyć ponad 150 gatunków przebywających tutaj ptaków, m.in.: orzeł bielik, orlik krzykliwy, bocian czarny, kania ruda.

Przez lasy Nadleśnictwa Drawno wiodą szlaki piesze oraz szlak wodny i konny. W drawieńskich lasach występuje obficie zwierzy- na łowna. Od czerwca, aż do późnej jesieni w borach drawieńskich można zbierać: koźlarze, kurki, borowiki, maślaki, rydze, kanie czubatkę, a późną jesienią - podgrzybki i gąski. Rokrocznie na przełomie miesiąca września i października odbywają się Otwarte Mistrzostwa Drawna w Grzybobraniu. Zimą, kiedy spadnie śnieg, drawieńskie lasy stanowią doskonały teren do uprawiania narciar- stwa biegowego i urządzania kuligów konnymi zaprzęgami. Na terenie Nadleśnictwa Drawno przygotowano 5 pól biwakowych, liczących 310 miejsc i 1 miejsce odpoczynku. Wyposażono je w wiaty, ławy, stoły, sanitariaty i miejsca na ognisko. Do Nadleśni- ctwa Drawno należą pola biwakowe: „Pańskie”, „Drewniany Most”, „Karpino”, „Rybacka Chata” i „Kołki” oraz miejsce odpoczynku „Harcówka”. Do dyspozycji turystów zmotoryzowanych oddano 8 miejsc postojowych, które mieszczą się przy następujących dro- gach: Barnimie - Brzeziny; Barnimie - osada Jelonek; Brzeziny - osada Jelonek (2); Niemieńsko - Nowa Korytnica (3); Dominikowo - Biały Zdrój.

FORESTS, RIVERS AND LAKES

Pine trees and oak – beech forests are dominant in the Drawno municipality. Due to valuable and interesting natural places, many forms of environment protection were established. Starting with natural parks: OchK- ‘D’- Choszczno - Drawno, OchK ‘E’- Koryt- nica, OchK - ‘F’- Bierzwnik, OchK - Dominikowo - Niemieńsko, through nature reserve to ecological network of protected areas Nature 2000 (4). Over 150 species of birds, i.a. white - tailed eagle, lesser spotted eagle, black stork and red kite are living proofs of Drawa ecosystem’s purity.

Hiking, water and horse trails lead through woods of forest inspec- torate of Drawno. There are many beasts of chase in Drawa forests. Starting with June, up to a late fall, people can pick mushrooms such as leccinum, chanterelle, boletales, suillus, lactarius deliciosus, parasol mushrooms and at late fall – xerocomus and tricholoma. Every year at the end of September, Open Championship of Drawa in mushroom picking takes place. In winter, when snow covers the land, forests of Drawa are excellent place for cross - country skiing and sleigh rides called Kulig. There are five camping places in the area of forest protectorate of Drawa, encompassing 310 places and one rest place. They are equipped in shelters, benches, tables, toilets and campfires. Following camping sites are placed in forest inspec- torate of Drawa: ‘Pańskie’, ‘Drewniany Most’, ‘Karpino’, ‘Rybacka Chata’ and ‘Kołki’. There is also one resting place called ‘Harcówka’. Motorized tourists have 8 parking places at their disposal. They are placed alongside following roads: Barnimie – Brzeziny; Barnimie – settlement Jelonek; Brzeziny – settlement Jelonek (2); Niemień- sko – Nowa Korytnica (3); Dominikowo – Biały Zdrój.

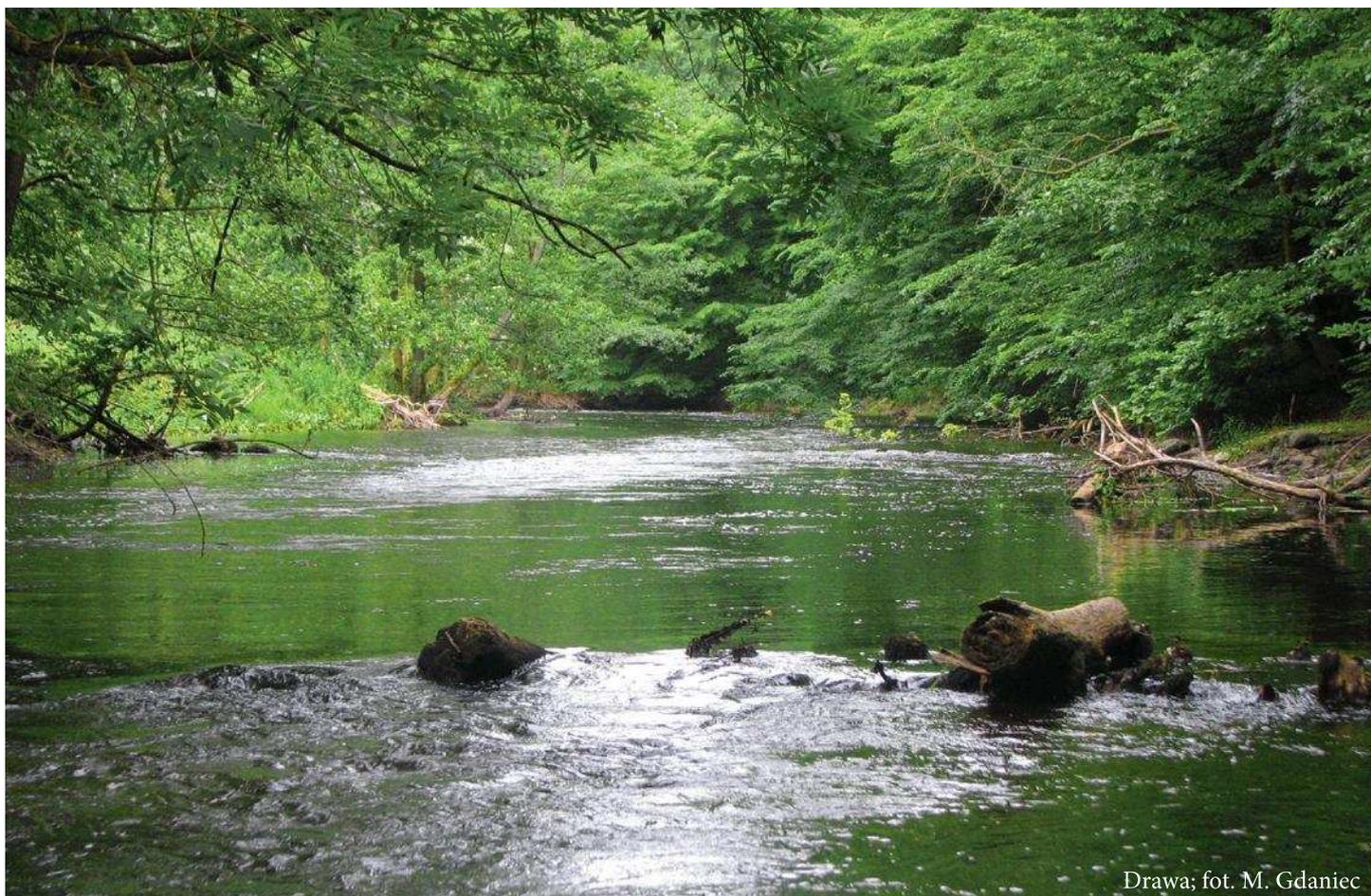
Ślady zerowania bobrów, fot. J. Grzyś

Drawa jest prawobrzeżnym dopływem Noteci i ma długość 185,9 km. Źródła rzeki znajdują się w „Dolinie Pięciu Jezior” koło Połczyna Zdroju, uchodzi natomiast do Noteci poniżej Krzyża. Nazwa rzeki jest stara i zagadkowa. Według językoznawców pochodzi z czasów indoeuropejskiej wspólnoty językowej (od rdzenia dreu - ‘spieszyć się, bieć’). Od XIV w. do czasów II wojny światowej na Drawie istniał szlak żeglugowy. Od XVIII do lat 70 XX w. rzeką płynęło drewno pozyskane z lasów Puszczy Drawskiej. Obecnie Drawa jest jednym z najważniejszych nizinnych szlaków kajakowych w Polsce. Kręty nurt, liczne zwężenia i rozlewiska, wciąż zmieniający się krajobraz po obu brzegach powodują, że jest jedną z najpopularniejszych w Polsce tras spływów kajakowych, pomimo znacznego stopnia trudności. Szybki i zmienny nurt upodabnia ją do rzek górskich. Taki charakter mają również zespoły ryb żyjących w rzece. W Drawie żyje 39 gatunków ryb, w tym: łosoś, troć wędrowna, pstrąg, lipień, głowacz białopłetwy i piekielnica. W korycie rzeki można spotkać liczne głazy polodowcowe.

Drawa is right bank tributary of Noteć and is 185,9 km long. Its spring is in the ‘Dolina pięciu jezior’ (‘Valley of five ponds’) nearby Połczyna Zdrój, while its mouth is in the Noteć, below Krzyż. The name of the river is very old and mysterious. According to linguists it has its roots in Indo - european language community (with core dreu – ‘to be in a hurry, to run’). From XIV to the World War II, there was a shipping lane on Drawa. From XVIII to the seventies of 20th century river was a way for the wood cut down in Drawa wilderness. Presently Drawa is one of the most important low - lying canoe trails in Poland. Twisting current, numerous bottlenecks and backwaters, constantly changing landscape on both banks, all lead it to be one of the most popular canoe trips in Poland, even if it is not an easy one. Fast and unstable current make it similar to mountain rivers. Drawa is home for 39 species of fish including: salmon, salmo trutta, trout, grayling, European bullhead and spirlin. Numerous post - glacial boulders lay down in river’s bed.

Rozlewiska Drawy; fot. J. Grzyś

Drawa; fot. M. Gdaniec

Korytnica jest niezwykle ciekawą, ale znacznie mniej uczęszczaną rzeką. Stanowi drugi, co do wielkości lewobrzeżny, spławny, śródleśny dopływ rzeki Drawy o długości 37 km. Swoją początek bierze w okolicach Mirosławca a uchodzi do Drawy w okolicach osady Bogdanka. W rzece występują pstrągi i lipienie, choć najpospolitsze są płocie, jelce, kiełbie i strzeble. Cała dolina rzeki jest niezwykle malownicza, szczególnie typowe dla niej są stare sosny, dęby i buki. Rzeka i leżące na jej linii jeziora są miejscem regularnego zimowania łabędzi krzykliwych. Nad Korytnicą często pojawia się orzeł bielik.

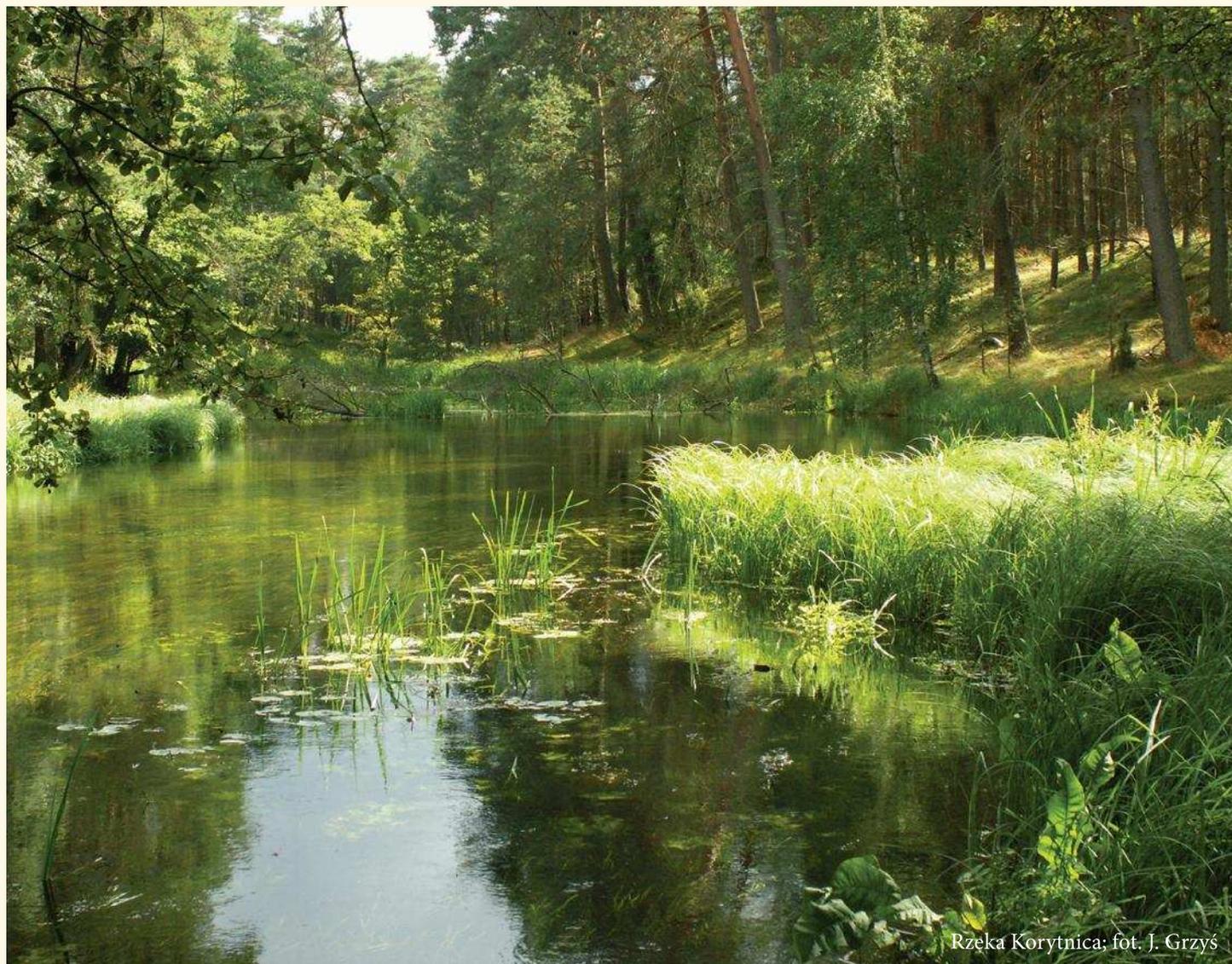
Pozostałymi głównymi ciekami gminy są: Głęboka, Bagnica, Sitna, Słopica i Wardynka. Duże znaczenie dla krajobrazu i środowiska przyrodniczego mają niezwykle malownicze jeziora, rozlewiska i bagna. Wiele tych jezior jest pochodzenia polodowcowego. Do najatrakcyjniejszych krajobrazowo należą śródleśne jeziora rynnowe: Trzebuń, Dominikowo i Środkowe oraz jez. Dubie. Najczęściej uczęszczane kąpielisko z piaszczystą plażą i łagodnym brzegiem znajduje się w Dominikowie. Szczególnie atrakcyjne dla wędkarzy są jeziora: Grażyna, Pańskie, Karpino, Piaseczno, Żółwińskie i Nowa Korytnica, w których można łowić szczupaki, sumy, okonie, leszcze, sandacze, karpie i węgorze. Miejsko - Gminne Koło Polskiego Związku Wędkarskiego w Drawnie organizuje szereg imprez wędkarskich zarówno dla wędkarzy zrzeszonych jak i otwarte zawody sponsorowane.

W okresie zimowym odbywają się zawody spławikowe podlodowe.

Korytnica is extremely interesting, yet less attended river. It is the second in size left - bank, floatable, mid - forest tributary of Drawa river with length of 37 km. It has its spring in Mirosławiec area, and its mouth goes to Drawa nearby Bogdanka settlement. River is home for trouts and greylings, however the most common are common roach, common dace, gudgeons and swamp minnows. The whole river valley is very picturesque, especially typical to it old pine trees, oaks and beeches. The river and lakes it goes through are a whooper swan's wintering place. White - tailed eagle is often seen flying over the river.

Other main watercourses of municipality are: Głęboka, Bagnica, Sitna, Słopica and Wardynka. Marvelous lakes, backwaters and swamps are very significant to the landscape and nature. Many of those lakes are post - glacial. Few of the most attractive ones are ribbon lakes: Trzebuń, Dominikowo and Środkowe as well as lake Dubie. Dominikowo is the most visited watering - place with sandy beaches and mellow coast. Fishermen might find attractive lakes such as: Grażyna, Pańskie, Karpino, Piaseczno, Żółwińskie and Nowa Korytnica in which fish like pike, catfish, perch, bream, pike - perch, carp and eel can be caught. City - Municipal Assembly of Polish Fishing Association in Drawno is an organizer of many fishing events for associated fishermen as well as open sport championships.

They are also under the ice, float championships in the winter.

Rzeka Korytnica; fot. J. Grzyś

Jezioro Rokiet (Zatom); fot. M. Witkowska

Jezioro Dominikowskie; fot. A. Słodkowska

Atrakcyjne położenie gminy wśród lasów, rzek i jezior sprawia, że są tu wspaniałe warunki do uprawiania turystyki wypoczynkowej, krajoznawczej i kwalifikowanej, którą można uprawiać indywidualnie i zespołowo, w połączeniu z elementami współzawodnictwa i sportu.

Na terenie gminy Drawno wytyczono szlaki turystyczne, które pozwalają na odbywanie pieszych i rowerowych wycieczek oraz konnych przejażdżek, podczas których można poznać i podziwiać piękno przyrody naszej okolicy. Ponadto pozwalają zobaczyć, znajdujące się tutaj obiekty historyczne. Dla rządzonych większych wrażeń polecamy spływy kajakowe rzeką Drawą lub Korytnicą. Bogata populacja ryb, licznie występująca zwierzyna łowna, bogactwo runa leśnego pozwalają uprawiać hobby, jakim jest wędkarstwo, myślistwo oraz grzybobranie. Miłośnicy wypoczynku nad wodą mogą zażywać kąpiele wodnych i słonecznych w miejscach licznie uczęszczanych lub bardziej odludnych. Przebywających w okolicy zachęcamy do wzięcia udziału w imprezach o zróżnicowanym charakterze, m.in.: w „Wojewódzkim Rajdzie po Ziemi Drawieńskiej”, „Festiwalu Krasnali” czy „Pikniku nad Drawą”.

Na terenie gminy Drawno licznie działają usługodawcy branży turystycznej, którzy zajmują się wypożyczeniem kajaków i ich transportem, wypożyczeniem innego sprzętu pływającego i sprzętu sportowo - rekreacyjnego. W gminie Drawno znajduje się zróżnicowana baza noclegowa. Turyści mają do dyspozycji pensjonaty, kwatery i gospodarstwa agroturystyczne, domki kempingowe oraz pola biwakowe. Ich właściciele organizując czas wolny swoim gościom proponują spływy kajakowe, przejażdżki bryczką, naukę jazdy konnej, jazdę quadem, gry zespołowe, np. paintball i wiele innych atrakcji.

Gmina Drawno liczy 32 miejscowości. Typowo turystycznymi miejscowościami są: Drawno, Dominikowo, Barnimie i Zatom.

Attractive position of municipality among the woods, rivers and lakes, create wonderful conditions for relaxing, sight-seeing and qualified tourism, which can be done individually or in groups, with elements of competition and sport.

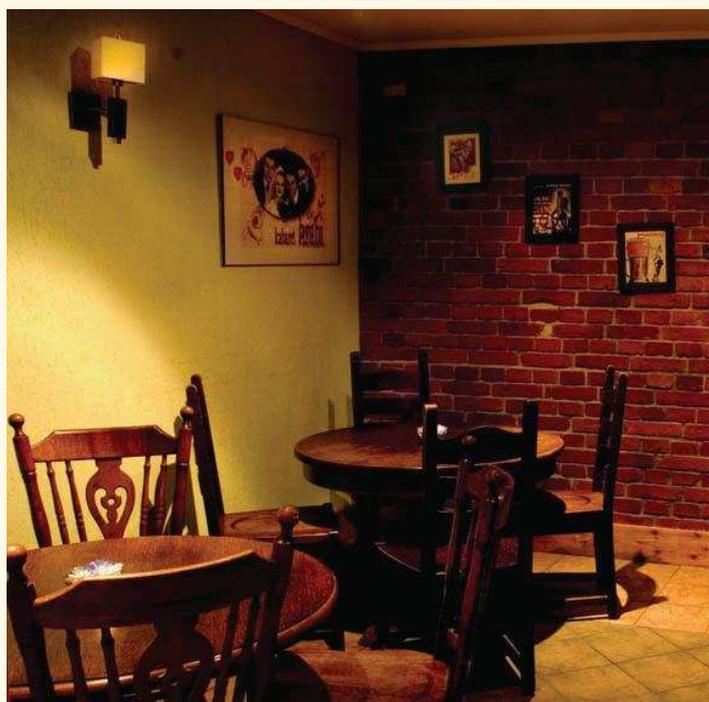
Tourism trails, allowing hikes, bike and horse trips were created in our municipality to enable tourists to fully enjoy the beauty of nature. Moreover they are excellent way to see historical objects as well. People longing for more extreme sensations will certainly enjoy Drawa or Korytnica canoe trips. Rich population of fish, beasts of chase and mushrooms allows to enjoy hobbies such as fishing, hunting and mushroom picking. Enthusiasts of relaxing nearby water, can swim and sunbath in both crowded and more intimate places. We encourage those being nearby to take a part in different events such as: 'Drawa Voievodship Raid', 'Festival of garden gnomes' or 'Picnic by the Drawa'.

There are many tourism services providers acting in Drawno municipality. They are lending and transporting canoes and other floating and recreation - sport devices. They are many places to sleep in Drawno municipality. Tourists can use guesthouses, lodgings, agricultural farms, camping houses and camping places. Their owners can organize a time for guests, proposing attractions such as: canoe trips, light carriage rides, horse riding lessons, quad driving, team games i.a. paintball and many more.

Drawno municipality consists of 32 spots. Drawno, Dominikowo, Barnimie and Zatom are typical tourism spots.

fot. A. Słodkowska

DRAWNO - miasto położone nad rzeką Drawą, jeziorami Adamowo (Dubie Południowe) i Grażyna (Rudno, Dubie Północne), w otulinie DPN-u. Założycielami Drawna była rodzina Wedłów z Korytowa. Prawa miejskie Drawno otrzymało pomiędzy rokiem 1313 a 1333. Początkowo nazywano je „Neven Wede”, „Nien Wedel”, „Neuwedel”(Nowy Wedel). Po wyzwoleniu Drawna 12 lutego 1945 r., w miejsce wysiedlonej ludności niemieckiej, przybyli osadnicy głównie z Polski wschodniej i centralnej. Drawno, zanim otrzymało obecną nazwę, nazywano „Nowe nad Drawą” i „Kniazie”.

Herb Drawna przedstawia z lewej strony na żółtym tle pół czarnego zębatego koła, z prawej strony na niebieskim tle - żurawia, stojącego na jednej nodze i trzymającego kamień w szponach drugiej nogi. Źródła historyczne podają również, że w herbie dawnego Drawna zamiast żurawia umieszczano łabędzia lub bociana. Herb Drawna związany jest z herbem Wedłów, którzy w swoim herbie również umieszczali koło, zaczerpnięte z wizerunku boga słońca. Być może dlatego lewa strona tarczy jest koloru słonecznego czyli żółtego. Natomiast prawa strona herbu nawiązuje do położenia miasta. Żuraw to symbol „czujnego strażnika”, ponieważ dawniej Drawno, jako miasto pogranicza, strzegło granic Brandenburgii. Kolor niebieski można interpretować jako błękit jezior lub granicy przebiegającej niegdyś wzdłuż rzeki Drawy.

Od 2006 r. Drawno uchodzi za najstarszy potwierdzony ośrodek w Europie, gdzie istniała przemysłowa produkcja krasnali ogrodowych. W 1866 r. rodzina Seeger założyła przy obecnej ulicy Choszczeńskiej fabrykę o nazwie „Etruria”, która produkowała ozdoby ogrodowe, parkowe i cementarne. W ich ofercie handlowej znajdowało się ponad 100 wyrobów, w większości - krasnale ogrodowe. W miejscu, gdzie niegdyś mieściła się firma rodziny Seeger, zachował się tylko główny budynek fabryki i budynek mieszkalny. Należy wspomnieć również, że obok zakładu istniał stylowy ogród, w którym eksponowano firmowe wyroby.

W śródmieściu zachował się dawny układ urbanistyczny miasta z rynkiem i wąskimi uliczkami, przy których stoją domy z XVIII i XIX w. Przy niektórych z nich znajdują się zabytkowe źródła wód artezyjskich, zdatnych do picia. W mieście został zachowany również kościół z XV w., eklektyczny budynek poczty, dworek ryglowy z XIX w., pokryty wysokim, naczółkowym dachem, który znajduje się za mostem, przy ulicy Kolejowej. Za Stadionem Miejskim, w miejscu dawnego pomnika ku czci poległych Niemców w czasie I wojny światowej, wznosi się Kamień Pojednania polsko - niemieckiego, przy którym utworzono lapidarium.

Położenie Drawna nad jeziorami i rzeką stwarza warunki do uprawiania sportów wodnych i aktywnego wypoczynku. Po stronie wschodniej miasta znajduje się jezioro Grażyna z miejscami lęgowymi ptaków, m.in. rzadkiej wąsatki. Drugim jeziorem na terenie miasta jest jezioro Adamowo, które należy do najgłębszych w okolicy. Dla lubiących wypoczynek nad wodą, nad jeziorem Adamowo przygotowano plażę, która wyposażona jest w pomost. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwa ratownik. Wokół jezior wytyczono szlaki piesze. Przez Drawno prowadzi szlak kajakowy z Prostyni do biwaku „Barnimie”. Zarówno w wodach jezior jak i rzek żyje wiele atrakcyjnych dla wędkarzy gatunków ryb, m.in. węgorze, szczupaki, liny, okonie. Z Drawna wiedzie szlak pieszy do Prostyni przez Rościna, szlak rowerowy zwany Drogą Radęcińską. Ponadto przez Drawno przebiegają szlaki rowerowe: Droga Solna i Droga Marchijska. Inną atrakcją turystyczną miasta są przejażdżki drezynami, z dawnej stacji PKP do Dębska i mostu na Drawie, organizowane w miesiącu lipcu i sierpniu.

DRAWNO – city placed over Drawa river, Adamowo (Southern Dubie) and Grażyna (Rudno, Northren Dubie) lakes, in the lagging of DNP. It was founded by the Wedel family from Korytowo. Sometime between 1313 and 1333 it has received the civic rights. At first it was called ‘Neven Wede’, ‘Nien Wedel’, ‘Neuwedel’ (New Wedel). After Drawno’s liberation on 12.02.1945 Polish settlers mainly from central and eastern Poland took place of displaced German citizens. Before receiving its current name Drawno was called ‘Nowe nad Drawą’ (New over Drawa) and ‘Kniazie’.

Drawno’s crest shows half of the black gear - wheel with a yellow background on the left and crane holding a rock in its talons with blue background on the right. Historical sources provide information that old Drawno’s crest had shown a stork or swan instead of a crane. Drawno’s crest is connected to the coat of arms of Wedel family, whom also used wheel, inspired by the image of the sun’s god. This might be the reason why left part of crest is sunny – yellow. Right side on the other hand refers to city’s placement. Crane is a symbol of ‘watchful guardian’, because in the past Drawno as a border town, guarded the borders of Brandenburg. Blue color might be interpreted as a blue color of lakes or as borderline running across Drawa river.

Since 2006 Drawno is seen as the oldest, confirmed hub in the Europe, where industrial production of garden gnomes is conducted. In 1866 Seeger family founded, a factory ‘Etruria’, which had produced decorations for gardens, parks and cemeteries. They have had over 100 products in their offer, mostly – garden gnomes. In the place, where once stood Seegers’ company, only the main living and factory buildings are left now. It is worth mentioning that there was a stylish garden where all the products were exhibited, nearby the factory.

Old houses from XVIII and XIX are still standing in the city center now, with narrow streets and marketplace, just as they did back in the past. Some of them still have historic artesian water fountains nearby, with drinkable water. They are also other historical gems in the city such as an old church from XV century, eclectic post building and manor bolt from XIX with tall hip roof, near the bridge on Kolejowa street. Behind Town’s Stadium, where once stood the monument memorizing Germans fallen in World War I, now stands the Rock of Polish - German Reconciliation, with a lapidary in close proximity.

Drawno’s position over the lakes and river, creates conditions for water sports and active holidays. On the east side of the city there is Grażyna lake with nesting sites of birds, i.a. rare bearded reedling. The other lake inside the city borders, is Adamowo lake – one of the deepest in the area. For people enjoying water holidays, Adamowo has beautiful beach and bridge. Lifesaver watches over the security of swimmers. Hiking trails are prepared for tourists all around the lakes. Canoe trail leads through Drawno from Prostynia to camp ‘Barnimie’. Waters of lakes and rivers are home for many fish that fishermen might find an attractive trophy, i.a. eels, pikes, tenches and perches. Hiking trail starting in Drawno leads through Rościna to Prostynia just like a bike trail, called ‘Radęcińska Road’. Moreover other bike trails lead through Drawno, such as ‘Droga Solna’ (‘Salt Road’) and ‘Droga Marchijska’ (‘Marchijska Road’). Trolley rides from the old PKP stations to Dębsko and bridge over Drawa, are another tourist attraction organized in July and August.

Plac Wolności w Drawnie; fot. JDavid

Baza noclegowa

pola namiotowe: „Emilex”, „Grażyna”, „Super Wypoczynek”
J. Węgrowski, DPN (Drawnik), Nadleśnictwo Drawno („Drewniany Most”), Stanica Wodna PTTK

domki campingowe: Stanica Wodna PTTK (130 miejsc)

kwatery prywatne: J. Matyjaszek (16 miejsc), S. L. Nowak (10)
A. Polarczyk (4)

kwatery agroturystyczne: „Cichy zakątek” (16 miejsc)
„Kardasówka” (14), B. Radek (5), „Nad jeziorem Grażyna” (10)

Ofertę noclegową w Drawnie uzupełnia Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum Publiczne

Baza gastronomiczna

restauracje: „Pod Urzędem” (obiady domowe), „U Wodnika” (całodzienne wyżywienie)

bary: „Alibi”, „Studio”, „Pod Lipką”, „Olimp” (szybkie jedzenie)

catering: „Emilex”, „U Wodnika”, „Studio”, S. L. Nowak

Usługi transportowo - kajakowe (organizacja spływów):

„Emilex”, „Super Wypoczynek”, „Plusk”, J. Matyjaszek
A. Polarczyk, S. L. Nowak, PTTK Stanica wodna, DPN

Usługi transportowe: „Jacek”

Wypożyczalnia sprzętu wodnego: PTTK Stanica wodna

Wypożyczalnia sprzętu sportowo - rekreacyjnego: „Emilex”
„Super Wypoczynek”

Inne atrakcje: nauka jazdy konnej z instruktorem, przejażdżki bryczką, miejsce na ognisko i do grillowania, kort tenisowy

Accommodation

camping: ‘Emilex’, ‘Grażyna’, ‘Super Wypoczynek’, J. Węgrowski DNP(Drawnik), Forest Drawno (‘Drewniany Most’), Riverside hostel PTTK

cottages: Riverside hostel PTTK (130 places)

Private accommodation: J. Matyjaszek (16 places), S. L .Nowak (10), A. Polarczyk (4)

agritourism lodgings: ‘Cichy zakątek’ (16 places), Kardasówka (14), B. Radek (5); Nad jeziorem Grażyna ‘(10)

Drawno’s Primary School and Public School complement accommodation offer

Catering

Restaurants: ‘Pod Urzędem’ (home dinners), ‘U Wodnika’ (full board)

Bars: ‘Alibi’, Studio ; ‘Pod Lipką’, Olimp ‘(fast food)

Catering: ‘Emilex’, ‘U Wodnika’, ‘Studio’, S. L. Nowak

Transport - canoe services (canoe trails organization): ‘Emilex’ ‘Super Wakacje’, ‘Plusk’, J. Matyjaszek, A. Polarczyk, S. L. Nowak
PTTK Riverside hostel, DNP

Transport services: ‘Jacek’

Rental of water equipment: PTTK Riverside hostel

Rental of recreational and sports equipment: ‘Emilex’, ‘Super Wypoczynek’

Other attractions: horse riding lessons with an instructor, rides, bonfire and a barbecue, tennis court

Plaża miejska nad jeziorem Adamowo; fot. Z. Sokół

Jezioro Grażyna (Drawno)

DOMINIKOWO - miejscowość położona 7 km na południowy wschód od Drawna, nad rzeką Słopicą i Jeziorem Dominikowskim. Po raz pierwszy wieś została wspomniana w dokumentach w 1337 roku. W miejscowości warto zwiedzić malowniczy kościół z XVI. Atutem Dominikowa są jeziora i lasy. Na północ od wsi znajduje się ciąg śródlęśnych jezior rynnowych, do których należą: Dominikowskie, Krzywe Dębsko, Szerokie i kilka mniejszych. Jezioro Dominikowskie, słynące z czystej i przejrzystej wody, stwarza doskonałe warunki do uprawiania sportów wodnych, kąpieli i plażowania. Posiada plażę z pomostem wyposażoną w wiaty, ławy, stoły, i miejsca do grillowania. Przy plaży znajduje się pole namiotowe z możliwością wypożyczenia sprzętu pływającego. Jezioro Dominikowskie, obfitując w różne gatunki ryb m.in.: szczupaki, liny, płocie, leszcze, karpie i węgorze, jest również interesujące dla miłośników wędkowania. Wieś otaczają lasy sosnowe, w których rosną borowiki, rydze, gąski, kurki, kanie, maślaki i podgrzybki. Dla amatorów wycieczek pieszych godny polecenia jest rejon, znajdujący się na północny - wschód od wsi, gdzie rzeka Słopica łączy Jezioro Dominikowskie z Krzywym Dębskim. Przez wieś, wzdłuż jezior Krzywe Dębsko i Szerokie biegnie szlak pieszy z Drawna do Nowej Korytnicy.

Baza noclegowa:

pole namiotowe: B. Stępień (50 miejsc)

domy letniskowe: J. Dąbrowska (6 miejsc)

kwatery agroturystyczne: M. G. Dąbrowscy (15 miejsc), „Nad stawem” (11), J. Stępień (4), B. Winnicka (12), E. Nowakowska - Kühl (7), „Pod dębem” (5)

Baza gastronomiczna:

M. G. Dąbrowscy (*catering*)

Usługi transportowo - kajakowe: M. G. Dąbrowscy, J. Stępień

Wypożyczalnia sprzętu wodnego: J. Stępień

Inne atrakcje: korty tenisowe, wędkowanie w stawach, ognisko i możliwość grillowania, przejażdżki bryczką, jazda kucami, place zabaw dla dzieci, miejsca na gry sportowe, możliwość zamówienia wędzonych ryb

Plaża nad jeziorem w Dominikowie

DOMINIKOWO – spot situated 7 km southeast of Drawno, at the river Słopica and lake Dominikowskie. The village was first mentioned in the document in 1337. Picturesque church from XVI is definitely worth seeing in this spot. There is a chain of forest ribbon lakes north of Dominikowo, including lakes such as: Dominikowskie, Krzywe Dębsko, Szerokie and a few minor ones. Dominikowskie lake, famous for its clear, transparent waters, creates fantastic conditions for water sports, swimming and sunbathing. There is a beach with a bridge, shelters, benches, tables, and barbecue places. There is also a tent field and water devices rental place, by the beach. Dominikowskie lake is rich in different kind of fish, such as: pikes, tenches, roaches, breams, carps and eels and is great place for fishing enthusiasts. Village is surrounded by pine tree forests in which mushrooms like boletales, saffron milk cap, tricholoma, chanterelle, parasol mushroom, suillus and xerocomus can be found. Hiking lovers will certainly enjoy an area northeast from the village, where Słopica river connects Dominikowskie and Krzywe Dębsko lakes. There is another walking trail going through the village, alongside lakes Krzywe Dębsko and Szerokie.

Accommodation

Campsite: B. Stępień (50 places)

holiday cottages: J. Dąbrowska (6 places)

agritourism lodgings: M. G. Dąbrowscy (15 places), ‘Nad Stawem’ (11), J. Stępień (4), B. Winnicka (12), E. Nowakowska-Kühl (7) ‘Pod Dębem’(5)

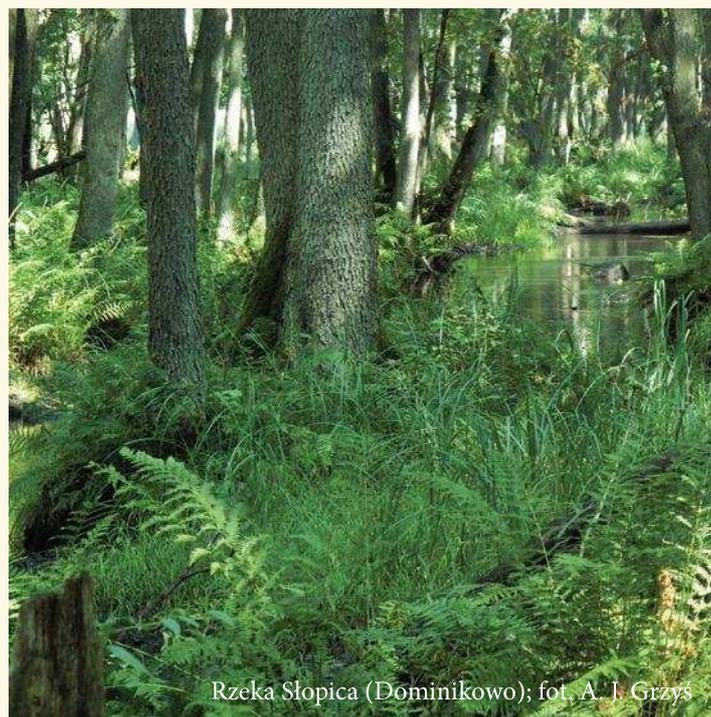
Catering:

M. G. Dąbrowscy (*catering*)

Transport - canoe services: M. G. Dąbrowscy, J. Stępień

Water sports equipment rental: J. Stępień

Other attractions: tennis courts, fishing in ponds, fireplace and barbecue, rides, riding ponies, children’s playgrounds, a place for sports games, smoked fish shop

Rzeka Słopica (Dominikowo); fot. A. J. Grzyś

BARNIMIE - wieś położona w odległości 5 km na południowy wschód od Drawna, na lewym brzegu rzeki Drawy. Po raz pierwszy została wspomniana w dokumentach w 1337 r. W 1655 r. przez Barnimie przejeżdżał król szwedzki Karol Gustaw, a dwa lata później przeszły wojska hetmana Stefana Czarnieckiego. We wsi znajduje się kościół gotycki. Z walorów przyrodniczych warto wyróżnić park krajobrazowy o powierzchni ok. 4 ha, założony w I połowie XIX wieku, z licznymi okazami drzew ozdobnych i pomnikowych. Do najatrakcyjniejszych należy: tulipanowiec amerykański, choina kanadyjska, stare dęby i buki odmiany purpurowej. Na prawym brzegu rzeki Drawy, w pobliżu Barnimia znajduje się wyżłobiony przez strumień jar zwany Grabowym. Jest tam wielki głaz narzutowy (obwód ponad 10, wysokość ok. 2 metrów) tzw. Diabelski Kamień, z którym związane są ciekawe legendy. Jedna z nich opowiada o diable, który znosząc wielkie głazy na budowę swojej siedziby, upuścił jeden z nich, tworząc rozległy wąwóz. Druga z legend dotyczy wydarzeń, które rozegrały się w jarze w okresie średniowiecza.

Przez Barnimie przepływa szlak kajakowy, którym kilkakrotnie spływał papież Jan Paweł II, stąd nazwa szlaku „Śladami Papieża”. Ponadto przez miejscowość biegnie szlak pieszy i rowerowy z Zatomia do Drawna, historyczny szlak zwany „Drogą Stargardzką” z Człopy do Drawna oraz szlak konny „Drawnik - Zatom”. W Barnimiu przygotowano ścieżkę poznawczą, którą można podzielić na dwa etapy. Pierwszy 3-kilometrowy - rozpoczyna się we wsi Barnimie, przy obszarze ochrony ścisłej Dębina, a kończy na biwaku Barnimie. Drugi etap 4-kilometrowy biegnie wzdłuż Drawy, przez uroczysko Drawski Matecznik i kończy się we wsi Zatom. Łączny czas przejścia wynosi ok. 3 godzin.

Baza noclegowa

przyzagrodowe pole namiotowe: A. Biegniewski (30 miejsc)
B. Kinert (16), H. Strzelecki (50)

kwatery agroturystyczne: D. Nowak (20 miejsc), P. Nowak (20)

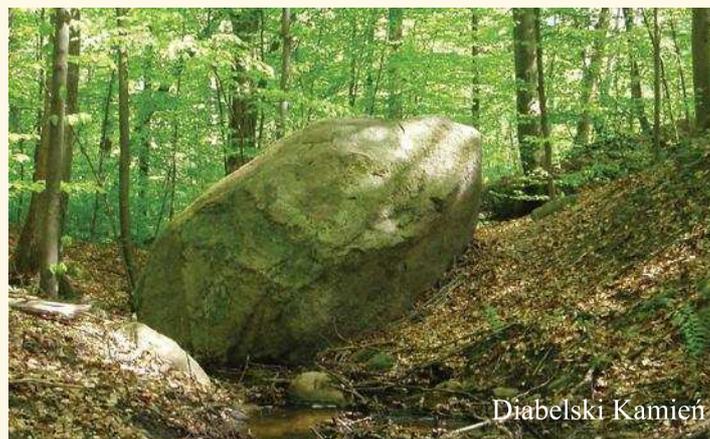
Baza gastronomiczna:

B. Kinert - bar „Przy Grabowym Stoku”, A. Biegniewski - możliwość zamówienia domowych obiadów, D. Nowak (stołówka)
P. Nowak (stołówka)

Usługi transportowo - kajakowe: D. Nowak, P. Nowak

Wypożyczalnia sprzętu wodnego: D. Nowak, P. Nowak

Inne atrakcje: ognisko i możliwość grillowania, boisko sportowe, mały gaj, bilard, ping - pong, sporty drużynowe, sprzęt wspinaczkowy, wędzarnia, możliwość zamówienia pieczonego prosiaka, suszarnie grzybów

Diabelski Kamień

BARNIMIE — village situated 5 km southeast of Drawno, on the left bank of Drawa. It was first mentioned in documents in 1337. In 1655 Swedish king Carl Gustav rode through the village and 2 years later hetman Stefan Czarniecki's army marched through it. There is a gothic church in the village. Landscape park spanning an area of 4 ha, founded in the first half of XIX century is worth seeing as a valuable gift of nature, with numerous specimens of ornamental and monumental trees. Those include: American tulip, Canadian tuga, old oaks and purple beeches. On the right bank of river Drawa, nearby Barnimia, there is a groove called Grabowy, formed by the river's stream. The Devil's Rock, a boulder of circumference over 10 and height of about 2 meters is an object of many mysterious legends. One of them describes a devil, who while building his home dropped one of the boulders creating a vast gorge. The other legend concerns events, that took place in the groove in Medieval times.

There is a canoe trail going through Barnimie, that was used by Jonh Paul II a few times, and hence its name 'in the footsteps of the Pope'. Moreover there are hiking and cycling trails going from Zatom to Drawno, historical trail called 'Droga Stargardzka' ('Stargard's road') from Człopa to Drawno and horse trail 'Drawnik-Zatom'. There is a cognitive path prepared in Barnimie, which can be divided into two stages. First, 3 km long stage starts in Barnimie village, goes alongside strictly protected area Dębina and ends at the camp of Barnimie. Second stage – a 4 km long, goes along river Drawa, through sacred spot Drawski Matecznik and ends in village Zatom. Total time of transition is about 3 hours.

Accommodation

campsite next to a farm: A. Biegniewski (30 places), B. Kinert (16), H. Strzelecki (50)

agritourism lodgings: D. Nowak (20 places), P. Nowak (20)

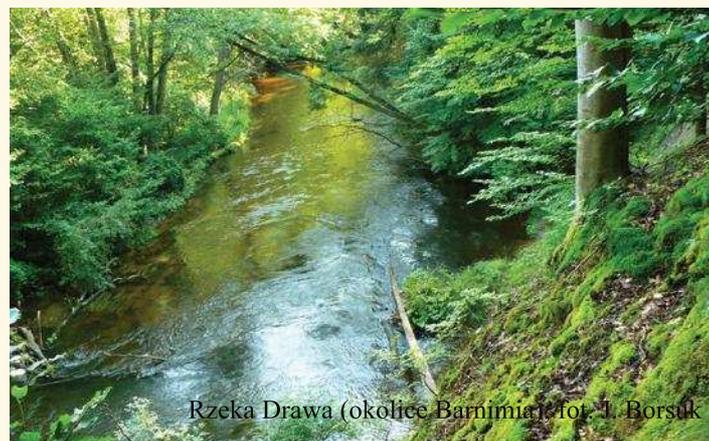
Catering:

B. Kinert - Bar "Przy Grabowym Stoku", A. Biegniewski - possibility to order dinners to home, D. Nowak (canteen), P. Nowak (canteen)

Transport - canoe services: D. Nowak, P. Nowak

Rental of water equipment: D. Nowak, P. Nowak

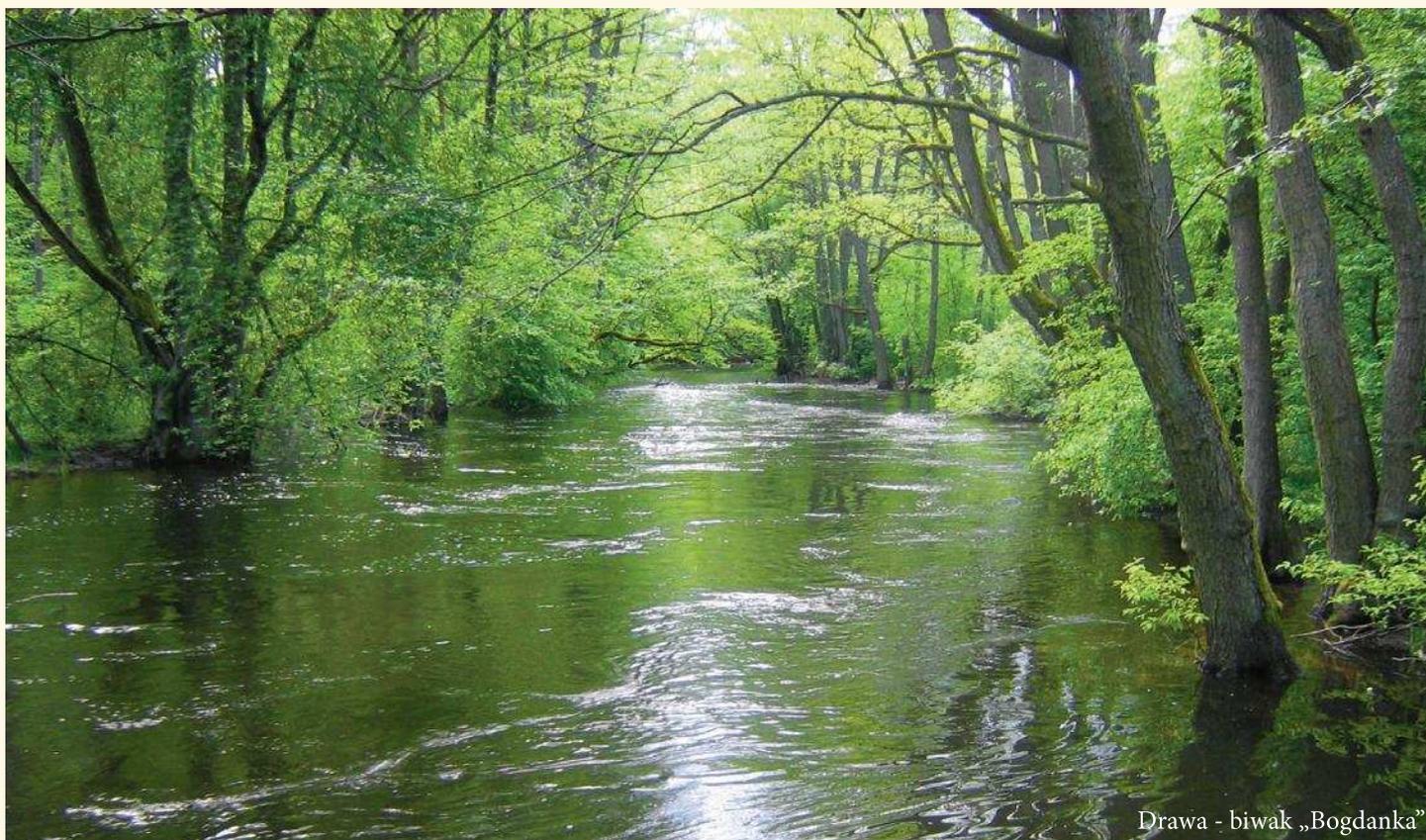
Other features: fireplace and barbecue, playground, monkey grove, billiards, ping - pong, team sports, climbing equipment, smoke house, possibility of ordering roasted pig, drying mushrooms

Rzeka Drawa (okolicie Barnimia) fot. J. Borsik

ZATOM - wieś położona 11 km od Drawna w stronę Dobiegniewa, na skraju DPN-u, Drawy oraz jezior Rokiet i Kołki. Została założona około 1600 r. W okolicach wsi, przy drodze do Barnimia, rośnie prawdopodobnie najstarszy i najgrubszy klon w Polsce zwany Klonem Solarzy (525 cm obwodu). Jak głosi legenda mieli pod nim odpoczywać kupcy, wiozący sól z Kołobrzegu do Wielkopolski (Droga Solna). Teren wokół miejscowości porastają lasy sosnowe i bukowe, obfitujące w liczne gatunki ssaków i ptaków. Jesienią stanowią raj dla grzybiarzy, którzy mogą znaleźć tu borowiki i inne gatunki grzybów. Nieopodal Zatomia przepływa rzeka Drawa, mieści się tam biwak „Bogdanka”, skąd prowadzi szlak kajakowy do biwaku „Sitnica”. Dla turystów lubiących piesze wycieczki wytyczono szlaki do Drawna przez Barnimie oraz Nowej Korytnicy przez Jażwiny. Turyści preferujący wycieczki rowerowe mają do dyspozycji dwa szlaki: Drogę Radęcińską i Drogę Solną. Przebywający na terenie Zatomia mają również okazję pojeździć konno, po specjalnie wytyczonym szlaku.

ZATOM – village situated 11 km from Drawno on the way to Dobiegniew, at the edge of DPN, Drawa and Rokiet and Kołki lakes. It was founded around 1600. Along the road to Barnimia, in close proximity to the village, there is probably the oldest and widest maple tree in Poland, called Solarzy Maple (circumference of 525 cm). There is a legend saying that salt traders rested underneath this tree, while on a route from Kołobrzeg to Wielkopolska (Salt Route). Many species of mammals and birds live in beech and pine tree forests, growing around the spot. At fall, it is a real paradise for mushrooming fans, who are able to find boletuses and other kind of mushrooms in there. In a point where river Drawa flows nearby Zatom, campsite ‘Bogdanka’ is situated. It is a starting point of a canoe trail leading to campsite ‘Sitnica’. Tourists enjoying walking trails are given a choice of trails to Drawno, through Barnimie as well as to Nowa Korytnica through Jażwiny. Tourists preferring bike trails have two trails to their disposal: Radęcińska Road and Salt Road. Zatom’s visitors have a chance to ride a horse on a special trail.

Drawa - biwak „Bogdanka”

Baza noclegowa

pola biwakowe: DPN (Bogdanka)

kwatery agroturystyczne: „Gościniec” (10 miejsc), M. Domagała (12), „Binduga” (10), „Pod Kasztanami”(7), „Pyrlandia”(30), „Rancho Rodeo” (20)

Baza gastronomiczna:

„Rancho Rodeo” - całodziennie wyżywienie

Wypożyczalnia rowerów i łódek: M. Domagała

Inne atrakcje: basen, sauna, tenis, staw do wędkowania, jazda konna, jazda bryczką, nauka jazdy konnej z instruktorem, miejsce na ognisko i do grillowania

Accommodation

campsites: DNP (Bogdanka)

agritourism lodgings: ‘Gościniec’ (10 places), M. Domagała (12) ‘Binduga’ (10), ‘Pod Kasztanami’ (7), ‘Pyrlandia’ (30), ‘Rancho Rodeo’ (20)

Catering:

‘Rancho Rodeo’ - full board

Bicycle and Boat rental services: M. Domagała

Other attractions: pool, sauna, tennis, lake for fishing, horseback riding, carriage rides, riding lessons with an instructor, fireplace and barbecue

TURYSTYKA PIESZA I ROWEROWA

Dla miłośników pieszych i rowerowych wycieczek na terenie gminy Drawno wytyczono sieć szlaków o długości ok. 100 km.

Szlaki piesze i rowerowe

- **czerwony** - im. S. Czarnieckiego; Drawno – Barnimie – Zatom - 14,3 km (dla rowerzystów szlak dość łatwy); szlak wiedzie wzdłuż Drawy, przez lasy Puszczy Drawskiej, fragmentami starym traktem zwanym Drogą Solną; na trasie są piękne widoki nadrzeczne oraz ciekawe zabytki w Drawnie i Barnimiu.

- **niebieski** - Drawno – Dominikowo - Nowa Korytnica - 18,8 km (dla rowerzystów szlak dość łatwy, ale z trudnymi fragmentami); prowadzi wzdłuż rynny malowniczych śródlęśnych jezior dominikowskich; na trasie widoki nadjeziorne, kościół w Dominikowie.

- **żółty** - dookoła jezior drawieńskich - 13,8 km; szlak okrężny w kształcie ósemki, prowadzący wzdłuż jezior Grażyna i Adamowo; dla rowerzystów odcinek wokół jeziora Grażyna łatwy, natomiast wokół jeziora Adamowo częściowo niedostępny; po drodze ładne widoki nadjeziorne, pola, łąki i lasy.

- **niebieski** - Drawno – Rościn – Prostynia - 14,4 km (dla rowerzystów szlak dość łatwy); szlak wiedzie wzdłuż doliny Drawy, płynącej wśród rozległych łąk na obrzeżu pofałdowanego terenu leśnego, na trasie piękne widoki i interesująca miejscowość Prostynia.

- **czerwony** - Zatom – Moczele - Głusko - 16,1 km (dla rowerzystów szlak dość łatwy, za wyjątkiem kilku krótkich odcinków); szlak biegnie wzdłuż zachodniego brzegu Drawy przez jedne z najatrakcyjniejszych partii leśnych Puszczy Drawskiej, na trasie piękne krajobrazy nadrzeczne, ładne lasy bukowe, pomnikowe drzewa i olbrzymi głaz narzutowy zwany „Wydrzym Głazem”, który tkwi w wodach Drawy.

- **czerwony** - Głusko – Podszkle - Stare Osieczno - 6,3 km (dla rowerzystów dość łatwy); szlak biegnie wzdłuż Drawy i Płocicznej; na trasie ładne punkty widokowe, elektrownia wodna Kamienna - unikatowy zabytek techniki.

Pozostałe szlaki rowerowe

- **R1.** Droga Radęcińska (Drawno – Zatom – Radęcin - Lipinka) - 25,5 km; stara droga w XIX w. przebudowana na trakt pocztowy, obecnie asfaltowo-brukowa szosa stanowiąca fragment drogi z Drawna do Dobiegniewa.

- **R2.** Droga Głuska (Bogdanka – Głusko - Stare Osieczno) - 18,5 km; stara droga leśna, obecnie wąska asfaltowa, lecz dziurawa szosa doprowadzająca z Drawna w centralne partie parku narodowego.

- **R3.** Droga Solna (Żółwino – Drawno – Zatom – Moczele - Stare Osieczno) - 34,5 km; średniowieczny trakt handlowy, którym prawdopodobnie wożono sól z Kołobrzegu do Wielkopolski, dał on nazwę gruntowo - brukowej drodze prowadzącej równoległe do prawego brzegu Drawy.

- **R7.** Droga Marchijska (Brzeziny – Drawno - Kalisz Pomorski) - 21 km; na odcinku do Drawna droga leśna, dalej wygodna asfaltowa szosa, przecina opisywany teren po linii jednego z wariantów historycznej drogi prowadzącej z Nowej Marchii w głąb państwa krzyżackiego.

HIKING AND BIKING TOURISM

A special 100 km long net of trails was prepared in municipality Drawno for hiking and biking fans.

Hiking and biking trails:

Red – named after S. Czarniecki; Drawno – Barnimie – Zatom – 14,3 km (for bikers the trail is fairly easy); trail leads along Drawa, through the forests of Drawa Wilderness. There are points where this trail crosses the old trail of Salt Road. Beautiful views and interesting monuments in Drawno and Barnimie are a trademark of this trail,

Blue – Drawno – Dominikowo – Nowa Korytnica – 18,8 km (for bikers the trail is fairly easy, but with difficult sections); it leads along the picturesque forest Dominikowskie lakes. Lake views and church in Dominikowo are main points of this trail.

Yellow – around Drawa lakes – 13,8 km; round trail in a shape of number eight, leading along Grażyna and Adamowo lakes; for bikers section around Grażyna lake is easy, however Adamowo lake it is partially inaccessible; beautiful lake views, meadows, fields and woods along the way.

Blue – Drawno – Rościn – Prostynia – 14,4 km (for bikers a fairly easy trail); trail leads along the Drawa river's valley, flowing through vast meadows at the edge of woods. Beautiful views and interesting Prostynia spot on a trail.

Red – Zatom – Moczele – Głusko – 16,1 km (excluding few short but difficult sections, the trail is fairly easy for bikers); the trail leads along the west bank of Drawa through the most attractive parts of Drawa Wilderness. Beautiful river views, exceptional beech woods, monumental trees and enormous boulder called 'Wydrzym Głaz' ('Otter's Boulder') stuck in the waters of Drawa.

Red – Głusko – Podszkle – Stare Osieczno – 6,3 km (for bikers trail fairly easy); trail leads along Drawa and Płociczna rivers; beautiful viewpoints and unique water plant – Kamienna are main points of this trail.

Other cycling routes

- **R1.** Radęcińska Road (Drawno – Zatom – Radęcin – Lipinka) – 25,5 km; the old road rebuilt in XIX century into postal highway, now asphalt-paved highway being a part of the road from Drawno to Dobiegniew.

- **R2.** Głuska Road (Bogdanka – Głusko – Stare Osieczno) – 18,5 km; old forest Road. Presently narrow, full of holes asphalt Road, leading From Drawno to the central parts of National Park.

- **R3.** Salt Road (Żółwino – Drawno – Zatom – Moczele – Stare Osieczno) – 34,5 km; the medieval trade route in which the salt from Kołobrzeg was carried to Wielkopolska. It gave its name to the soil-paved road leading parallel to right bank of Drawa.

- **R7.** Marchijska Road (Brzeziny – Drawno – Kalisz Pomorski) 21 km; at the section to Drawno it is a forest road, later on however it is very convenient asphalt highway. It crosses the terrain in the line of one of the historically possible roads from Nowa Marchia inside the Teutonic order's lands.

TURYSTYKA KAJAKOWA

Spływy kajakowe są jedną z atrakcyjniejszych form spędzania wolnego czasu na terenie naszej gminy. Rzeka Drawa uchodzi wśród kajakarzy za jeden z najpiękniejszych szlaków wodnych w Polsce. Drawa na obszarze gminy Drawno ma zróżnicowany charakter. Od Prostyni do Drawna jest nizinna i spokojna, poniżej Drawnika staje się bystrą, trudną i miejscami głęboką rzeką. Na śródleśnych odcinkach pojawiają liczne zwalone drzewa. Szlak wodny liczy prawie 58 km i podzielony został na siedem etapów:

- Prostynia - Drawno (13 km odcinek łatwy)
- Drawno - biwak „Barnimie” (8,7 km, odcinek trudny)
- biwak „Barnimie” - biwak „Bogdanka” (8,4 km, odcinek trudny)
- biwak „Bogdanka” - biwak „Sitnica” (7,1 km, odcinek łatwy)
- biwak „Sitnica” - biwak „Pstrąg” (5,3 km, odcinek łatwy)
- biwak „Pstrąg” - biwak „Kamienna” (5,3 km, odcinek łatwy)
- biwak „Kamienna” - Stare Osieczno (3,4 km, odcinek bardzo łatwy)

Szlak kajakowy od granic miasta w dół rzeki Drawy znajduje się na terenie DPN-u, nazwany został Szlakiem Jana Pawła II - „Śladami Papieża”. Dostępny jest od lipca do połowy marca, po wniesieniu odpowiedniej opłaty. Natomiast na odcinku Prostynia - Drawno można spływać przez cały rok. Na trasie spływu pola biwakowe rozmieszczone zostały w odstępach umożliwiających planowanie dziennych etapów.

CANOE TOURISM

Canoe trails are one of the most attractive ways of spending free time in our municipality. Drawa river is seen among canoeists as one of the most stunning water trails in Poland. Drawa in the borders on Drawno municipality varies in character. From Prostynia to Drawno it is calm, low-lying river, below Drawnik it becomes swift, difficult and at parts deep river. Numerous fallen trees might appear in mid-forest sections. The water trail is 58 km long and is divided into seven stages:

- Prostynia – Drawno (13 km – an easy section)
- Drawno – ‘Barnimie’ campsite (8,7 km – a difficult section)
- Campsite ‘Barnimie’ – Campsite ‘Bogdanka’ (8,4 km – a difficult section)
- Campsite ‘Bogdanka’ – Campsite ‘Sitnica’ (7,1 km - an easy section)
- Campsite ‘Sitnica’ – Campsite ‘Pstrąg’ (5,3 km - an easy section)
- Campsite ‘Pstrąg’ – Campsite ‘Kamienna’ (5,3 km – an easy section)
- Campsite ‘Kamienna’ – Old Osieczno (3,4 km – a very easy section)

Canoe trail from the borders of the city, down the Drawa river situated in the area of DPN is called The Trail of John Paul II – ‘In the footsteps of the Pope’. It is available from July to the second half of March, after paying a fee. On the other hand, Prostynia – Drawno section is available whole year. Trail is made in such a way that campsites are easily planned into a daily routine.

Uroki drawieńskiej przyrody można również podziwiać jeżdżąc konno. W tym celu poprowadzono dwa szlaki: „Zatom” i „Drawnik - Zatom”. Szlak konny „Zatom” składa się z dwóch pętli, liczących po 7 km każda. Swoją początek i koniec mają we wsi Zatom. Szlak biegnie przez lasy DPN-u, kilkakrotnie zbliżając się do rzeki Drawy i częściowo drogami publicznymi udostępnionymi dla ogółu użytkowników. Szlak konny „Drawnik - Zatom” złożony również z dwóch pętli o łącznej długości 25 km swój początek i koniec ma na przystani wodnej „Drawnik”, następnie biegnie przez Barnimie do Zatomia, gdzie łączy z się ze szlakiem konnym „Zatom”. Szlak konny „Drawnik - Zatom” wiedzie przez lasy DPN-u i Nadleśnictwa Drawno oraz częściowo drogami publicznymi. Szlaki konne oznakowane są pomarańczowym kołem o średnicy 6 cm na białym tle.

Beauty of Drawa's nature can be admired also while horse riding. For this purpose two trails 'Zatom' and 'Drawnik - Zatom' were introduced. Horse trail 'Zatom' consists of two loops of up to 7 km each. It begins and ends in the Zatom village. The trail runs through forests of DPN, several times coming close to the river Drawa and through semi - public roads made available for all users. Horse trail 'Drawnik - Zatom' also made of two loops with a total length of 25 km, begins and ends in 'Drawnik' marina, then runs through the Zatom through Barnimie, where it connects with the trail 'Zatom'. Horse trail 'Drawnik - Zatom' leads through forests of DNP and the Forestry Commission and partly Drawno public roads. Horse trails are marked with an orange circle with a diameter of 6 cm on a white background.

Fot. I. Wnękowicz

CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ (CIT)

W „SPICHLERZU” znajduje się na terenie starego miasta, przy ul. Jeziornej 2 w Drawnie. Jego głównym zadaniem jest promocja walorów miasta i gminy Drawno. CIT zajmuje się obsługą ruchu turystycznego. Ponadto prowadzi sprzedaż map, płyt i informatorów turystycznych.

TOURIST INFORMATION CENTER (CIT) IN THE

‘GRANARY’ is located in an old city at Jeziorna st. 2 in Drawno. Its main task is to promote city's and municipality's advantages. CIT services tourists traffic. Moreover it is a sales point of maps, tourist guides, and CDs.

Czynne jest / it's open

poniedziałek / monday - piątek / friday 7:30 – 15:30

W sezonie / In season:

poniedziałek / monday - piątek / friday 7:30 – 18:00

sobota / saturday - niedziela / sunday 9:00 – 17:00

Centrum Informacji Turystycznej

**Centrum Informacji Turystycznej
w "Spichlerzu"**

ul. Jeziorna 2, 73-220 Drawno
tel.: 95-768-21-99
e-mail: cit@drawno.pl
Gadu-Gadu: 10946862

**Tourist Information Centre
in the 'Granary'**

Jeziorna 2 st. 73 - 220 Drawno
phone: 95 - 768 - 21 - 99
e-mail: cit@drawno.pl
Gadu-Gadu (internet communicator): 10946862

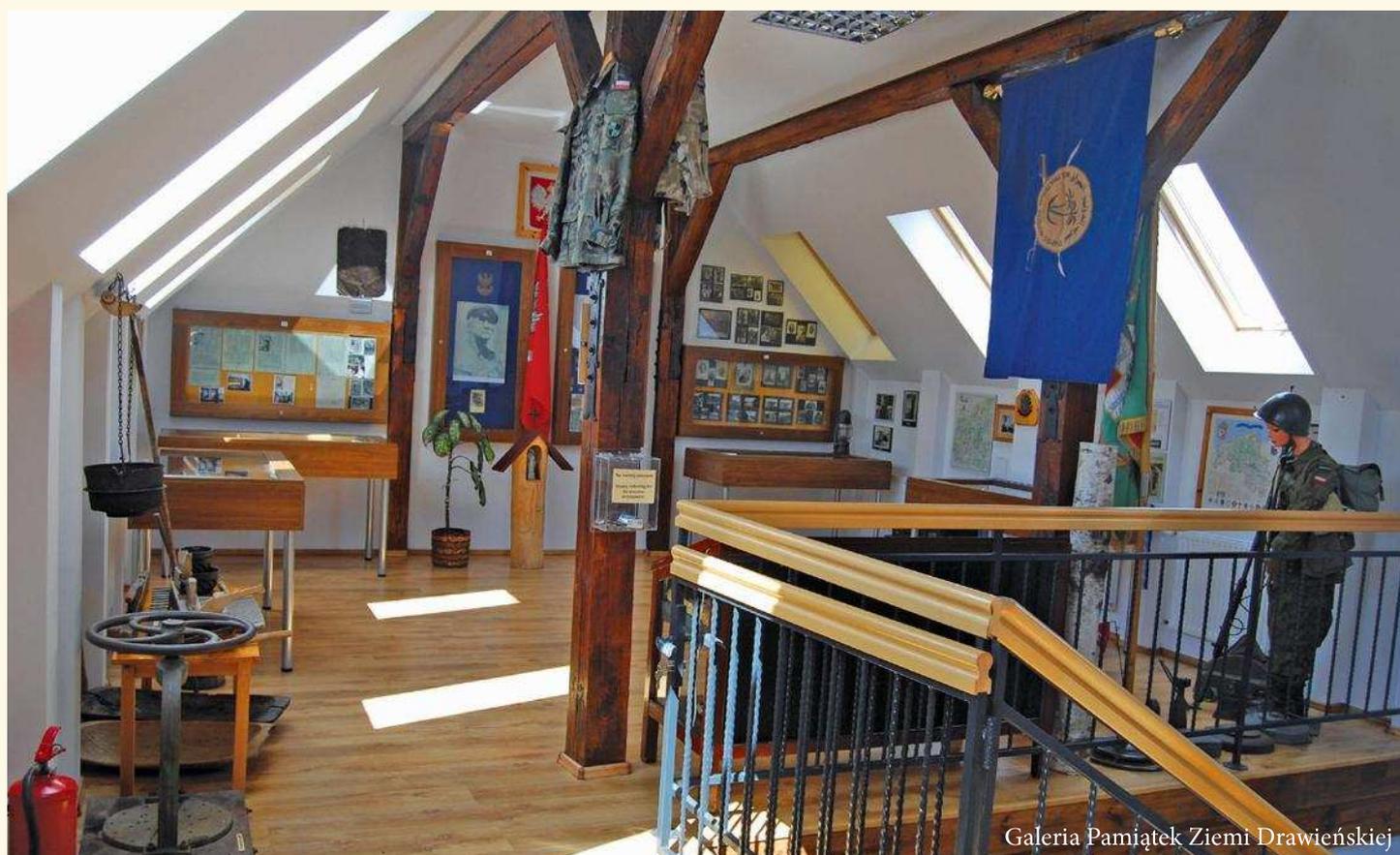
KULTURA, SPORT, ROZRYWKA / CULTURE, SPORTS, ENTERTAINMENT

DRAWIEŃSKI OŚRODEK KULTURY (DOK) zajmuje się animacją życia kulturalnego na terenie gminy, w ramach jego działa kino „Wedel”, dysponujące 246 miejscami. Ośrodek organizuje następujące przedsięwzięcia kulturalne: koncerty, wystawy, spotkania poetyckie i kabaretowe, w których biorą udział zarówno artyści lokalni jak również krajowi. Przy DOK-u działa Dyskusyjny Klub Filmowy.

GALERIA PAMIĄTEK ZIEMI DRAWIEŃSKIEJ mieści się w CIT w „Spichlerzu”. Galeria gromadzi i konserwuje zbiory muzealne. Ponadto organizuje wystawy i wernisaże, odczyty, spotkania oraz zajęcia edukacyjne. W galerii znajdziemy stare fotografie i pocztówki Drawna sprzed 1945 r., XIX - wieczne listy kupieckie, narzędzia rolnicze i sprzęt codziennego użytku, militaria, ceramikę z okresu średniowiecza.

DRAWA'S CULTURAL CENTER (DOK) is responsible for animation of cultural life in the municipality. 'Wedel' cinema with its 246 seats operates under DOK's supervision. The center organizes many cultural projects such as: concerts, exhibitions, poetry and comedy meetings, involving both local and state artists. There is also a Movies' Discussion Club operating under DOK.

GALLERY OF DRAWNO'S AREA MEMORABILIA is situated in CIT in the 'Granary'. Gallery collects and preserves museum's collections. It also organizes displays and art exhibitions, lectures, meetings and educational activities. Old photographs and postcards drawn before 1945, nineteenth - century merchants' letters, agricultural tools and equipment for everyday use, weapons and pottery from the medieval period, can all be found within the gallery.

Galeria Pamiątek Ziemi Drawieńskiej

BIEGI ULICZNE organizowane są przez Uczniowski Klub Sportowy „Drawianka”, na początku maja, nieprzerwanie od 1998 r. Dzieci i młodzież ze szkół podstawowych i gimnazjów rywalizuje na trasach o długości: 450, 700 i 900 metrów.

„**ORLIK**” – w maju 2009 r. do dyspozycji mieszkańców oddano kompleks boisk „Orlik 2012”. Zostały one ulokowane na wysokiej skarpie, poniżej której znajduje się malownicze jezioro Adamowo. W skład kompleksu wchodzi boisko do piłki nożnej, piłki ręcznej, koszykówki i siatkówki, kort tenisowy oraz budynek socjalny z szatniami. Teren jest ogrodzony i oświetlony. Z kompleksu sportowego „Orlik” można korzystać bezpłatnie, w ciągu całego roku, przez 7 dni w tygodniu.

STREET MARATHONS organized by Students' Sports Club 'Drawianka', starts early May, every year since 1998 Children and youths from primary and secondary schools compete on distances of 450, 700 and 900 meters.

‘**ORLIK**’ – sport fields complex ‘Orlik 2012’ was given for use to a local community in May 2009. They were placed on a high slope, below which picturesque Adamowo lake is situated. The complex includes: the football, handball, basketball and volleyball fields, tennis court and social building with changing rooms. The area is fenced and lighted. The sports complex ‘Orlik’ can be used free of charge throughout the year, 7 days a week.

Kompleks boisk „Orlik”; fot. M. Pietrkiewicz

„FESTIWAL KRASNALI” należy do najmłodszych imprez organizowanych w naszej gminie. Nawiązuje do źródeł historycznych, które mówią, że w Drawnie istniała najstarsza w świecie fabryka krasnali. Festiwal odbywa się w tygodniu poprzedzającym „Piknik nad Drawą”. Podczas festiwalu swoje wyroby prezentują producenci figur ogrodowych i dekoracyjnych z całej Polski, prowadzone są otwarte warsztaty m.in. sianowije, ceramiczno - gliniane, wikliniarskie, haftu i plastyczne. Odbywa się również plener rzeźbiarski, a następnie wernisaż. Czas festiwalu wypełniają występy artystyczne. Uczestników zabawiają clowni, szcudlarze i kuglarze.

GARDEN GNOMES' FESTIVAL – is one of the youngest events organized in our municipality. It refers to the historical sources, saying that Drawno once had the oldest in the world factory of garden gnomes. Festival takes place in a week preceding 'Picnic by Drawa'. During the festival Polish producers present their garden and decorative sculptures. Numerous open workshops are led at that time i.a.: ceramic pottery, wickerwork, embroidery and art. Outdoor sculpturing and vernissage also take place. Festival's schedule is full of artistic performances. Visitors are entertained by clowns, stilt walkers and comedians.

„BYE BYE WAKACJE” to trzydniowy festyn odbywający się w ostatni weekend sierpnia. Celem tego przedsięwzięcia jest podsumowanie i zakończenie letniego sezonu turystycznego w Drawnie. W ramach festynu odbywają się występy zespołów muzycznych, przedsięwzięcia o charakterze widowiskowym i artystycznym. Ponadto uczestnicy festynu mogą wziąć udział w otwartych warsztatach glinianych, plastycznych i papieroplastycznych. W ramach festynu odbywają się również gminne dożynki. Festyn okraszony jest wspólną zabawą o charakterze biesiady.

‘BYE BYE HOLIDAYS’ is a three day fete organized on the last weekend of August. The aim of this event is a summary and conclusion of the summer tourist season in Drawno. Music, artistic and spectacular performances take place during the fete. In addition, fete participants can participate in open clay, art and paper workshops. The fete also hosts municipal harvest festival. Fete is aided by a joint fun of a feast.

„WOJEWÓDZKI RAJD PO ZIEMI DRAWIEŃSKIEJ” jest imprezą cykliczną organizowaną od 2000 r. przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Drawieńskiej (TPZD), w miesiącu czerwcu i trwa dwa dni (piątek - sobota). Jego pomysłodawcą i inicjatorem był Antoni Kardas - pierwszy prezes Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Drawieńskiej. Raid ma na celu propagowanie czynnego wypoczynku, turystyki, poznawanie przyrody, kształtowanie postaw proekologicznych, a także dobrą zabawę. W rajdzie mogą wziąć udział grupy zorganizowane jak i indywidualni uczestnicy, którzy rywalizują w czterech kategoriach: pieszej, kajakowej, samochodowej oraz pieszej dla osób niepełnoprawnych.

‘DRAWNO’S AREA VOIVODSHIP RAID’ is a cyclic event organized since 2000 by Drawno’s Area Friends Association (TPZD), in June and last two days (Friday – Saturday). Its originator and initiator was Antoni Kardas – the first president of Drawno’s Area Friends Association. Raid’s aim is to propagate active holidays, tourism, contact with nature, supporting pro - ecological way of life and of course a good fun. Raid can be attended by organized groups and individuals. They can compete in four categories: hiking, canoeing, car raid and hiking for disabled people.

„WOJEWÓDZKI FESTIWAL PIOSENKI LUDOWEJ” organizowany jest pod patronatem Wojewody Zachodniopomorskiego i Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Przegląd odbywa się od 2008 r., w miesiącu kwietniu. Celem przeglądu jest przypomnienie i zachowanie w pamięci ludowych utworów, ich publiczna prezentacja. W przeglądzie udział biorą zespoły wokalne i wokально-muzyczne, zachowując tradycyjne wartości folkloru.

‘FOLK SONG VOIVODSHIP FESTIVAL’ organized under the patronage of Western - Pomerania Province Governor and the Marshal of the Western - Pomerania Voivodship. Festival is organized on April since 2008. The goal of the festival is preservation and memory of folk songs as well as their public presentation. Festival is attended by vocal and musical groups valuing traditional folk virtues.

„OTWARTY TURNIEJ STRZELECKI BRACHTWA KURKOWEGO” odbywa się w ramach obchodów Święta Niepodległości w naszej gminie, jego celem jest podtrzymywanie wielowiekowej tradycji ruchu brackiego, przekazywania jej młodym pokoleniom a jednocześnie ćwiczenia strzeleckich umiejętności. Wśród organizatorów turnieju znajduje się m.in. TPZD i Stowarzyszenie Saperów Polskich. Kobiety, dzieci, młodzież i dorośli walczą o tytuł Dian, Pazi, Giernków, Rycerzy i Króla Kurkowego.

‘OPEN SHOOTING TOURNAMENT OF CHANTERELLE BROTHERHOOD’ organized on Independence Day, with an aim of honoring centuries long tradition of brotherhood, passing it to young generations, and practice of shooting abilities. Among tournament organizers are TPZD and Polish Sappers Association. Women, children and Adults fight for titles of Diana, Page, Squire, Knight and Chanterelle’s King.

ZABYTKI / MONUMENTS

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W DRAWNIE P.W. MATKI BOŻEJ NIEUSTAJĄCEJ POMOCY - kościół z XV w., w stylu gotyckim, na planie krzyża z ryglową wieżą dobudowaną ok. 1800 r.; jednonawowy, z transeptem i pięciobocznym prezbiterium; we wnętrzu: barokowy ołtarz główny z 1696 r. ze współczesnym obrazem Matki Bożej Nieustającej Pomocy w centrum, wyżej obrazem Zmartwychwstania oraz Wniebowstąpienia na szczycie, ambona - pierwotnie część ołtarza - z wizerunkami trzech ewangelistów: św. Mateusza, św. Marka i św. Łukasza; w lewym transepcie - m.in. urna z ziemią z pól bitewnych upamiętniająca istnienie jednostki Wojska Polskiego w Drawnie w latach 1945 - 2000 r. , w prawym transepcie - m.in. chrzcielnica (XIX w.) i drewniana tablica z nazwiskami 112 wiernych dawnej parafii ewangelickiej, poległych w I wojnie światowej; obok kościoła - „dom pastora” wykonany z czerwonej cegły pod koniec XIX w., w stylu neogotyckim; podobnie jak w czasach niemieckich tak i obecnie mieści tu plebania.

DRAWNO’S PARISH CHURCH DEDICATED TO MOTHER OF PERPETUAL HELP – church from XV century, built on the plan of a cross, with a bolt tower built later on in 1800. One nave, transept and pentagon chancel; inside: a baroque altar from 1696, with a modern image of Lady of Perpetual Help in the center, above an image of the Resurrection and the Ascension at the top, the pulpit - was originally part of the altar - with images of three evangelists: St. Matthew, St. Mark and St. Luke, in the left transept – i.a. an urn with soil from the battlefields, commemorating the existence of a unit of the Polish Army in the years 1945-2000 in Drawno, in the right transept – i.a. a font (nineteenth century) and a wooden plaque with the names of 112 former Evangelical parishioners who were killed in World War I, near the church, ‘home minister’ made of red brick in the late nineteenth century, neo - Gothic style, just as in the times of Germans, presbytery is located here.

Kościół parafialny w Drawnie; fot. A. Słodkowska

RUINY ZAMKU WEDŁÓW W DRAWNIE - czas powstania zamku jest bliżej niezany, na pewno istniał w 1421 r.; był typową budowlą obronną, tworzył go czworobok wysokich kamienno - ceglanych murów kurtynowych otaczających wewnętrzny dziedziniec zamkowy. Od jego wschodniej strony stało trzykondygnacyjne murowane skrzydło mieszkalne; ok. 1600 r. gotycki zamek Wedłów przebudowano, nadając mu styl renesansowy; w czasie wojny 30 - letniej został zniszczony przez Szwedów, a podczas wojny 7 - letniej przez Rosjan; na przełomie XIX i XX w. został rozebrany, pozostawiono tylko dwa jego naroża, wzgórze podwyższono, zasypując dolną kondygnację dawnego zamku i uformowano w tarasy widokowe; w 2009 r. prowadzono prace archeologiczne na wzgórzu, które będą kontynuowane w przyszłości.

SPICHLERZ powstał w latach 60-70 XIX w; w latach 2006-07 został odrestaurowany i przeznaczony na CIT; w czasie prac remontowo - konserwatorskich znaleziono rękopis w języku niemieckim z kwietnia 1874 roku (wyciąg z protokołu posiedzeń Królewskiego Sądu Okręgowego dla obszarów leśnych).

Spichlerz - siedziba CIT; fot. Z. Sokół

MURY OBRONNE - średniowieczne Drawno kształtem przypominało prostokąt zwężający się w kierunku południowo - zachodnim. Jego długość wynosiła 400 m, szerokość części północno wschodniej - 340 m, a południowo - zachodniej - 220 m. Ówczesne Drawno posiadało trzy główne ulice: Górną (dzisiaj ul. T. Kościuszki), Środkową (ul. Choszczeńska) i Młyńską (ul. Szkolna). Dostęp do nich utrudniały wody jezior, rozlewiska wodne, bagna oraz fosy a w słabszych punktach również palisady i wały ziemne. W XIV w. wzmocniono system obrony miasta murami sięgającymi 6-7 metrów i szerokimi na 1-1,5 m. Na system obronny składał się również zamek połączony z miastem, baszty łupinowe w murze sięgające prawie dwóch metrów ponad mur oraz bramy. Do miasta wiodły trzy bramy: Polska (od Kalisza Pomorskiego), połączona wąską drogą z zamkiem, Nowa (od Żółwina), Kamienna (Choszczeńska). Przed bramami znajdowały się mosty, najdłuższy - przed Bramą Nową (135 m). W murze od strony jezior umieszczono Bramę Wodną. Od wschodu miasto broniło 12 wież z otworami strzelniczymi, od zachodu - kamienne mury i fosy z wodą, od południa - fosy - szerokie od 12-18 m oraz głębokie od 2-4 m., od północy - pojedynczy mur i rów z wodą.

WEDEL'S CASTLE RUINS IN DRAWNO - the time when castle has been built is unknown; it existed for sure in 1421; it was a typical fortress, made as a quadrangle of high stone - brick curtain walls surrounding an internal courtyard. East side of the wing had three-storey brick dwellings; around 1600, Wedel Gothic castle was rebuilt, giving it a Renaissance style, in time of 30-years-war it was destroyed by the Swedes and during the 7-year-war by the Russians, the late nineteenth and early twentieth century it was demolished, only two corners were left, hill was raised, covering the lower floor of an old castle, and formed into terraces; in 2009 archaeological excavations were carried out on the hill, which will be continued in the future.

GRANARY was built between 1860-1870, in the years 2006 to 2007 it was restored and dedicated to CIT; during the repair - maintenance works the manuscript was found. It was in German and was dated - April 1874 (an extract from the minutes of the meetings of the District Court for the Royal forest areas).

Eklektyczny budynek poczty; fot. Z. Sokół

THE CITY WALLS - medieval Drawno resembled a rectangle in shape tapering towards the south - west. Its length was 400 meters, the width of the north east - 340 m, and south - west - 220 m. The old Drawno had three main streets: Upper (today T. Kościuszko street), Central (Choszczeńska Street) and Mill (School street). Lakes, water pools, swamps and ditches in the weaker points of the palisades and embankments hindered the access to the streets. In the fourteenth century people strengthened the defense system of the city, with walls reaching 6 - 7 m in height and 1-1.5 m in width. Castle connected to the city, towers beans in the wall reaching almost two meters above the wall and gate were all part of the defense system. Three gates led to the city: Polish (from Kalisz Pomorski), connected with a narrow path to the castle, New (from Żółwino), Stone (Choszczeńska). There were bridges in front of the gates, the longest - in front of New Gate (135 m). In the wall on the side of the lakes the Water Gate was placed. From the east the town was defended by 12 tower with loopholes for shooters, to the west - the stone walls and moats with water, from the south - moat - 12-18 m wide and 2-4 meters deep, from the north - a single wall, and ditch with water.

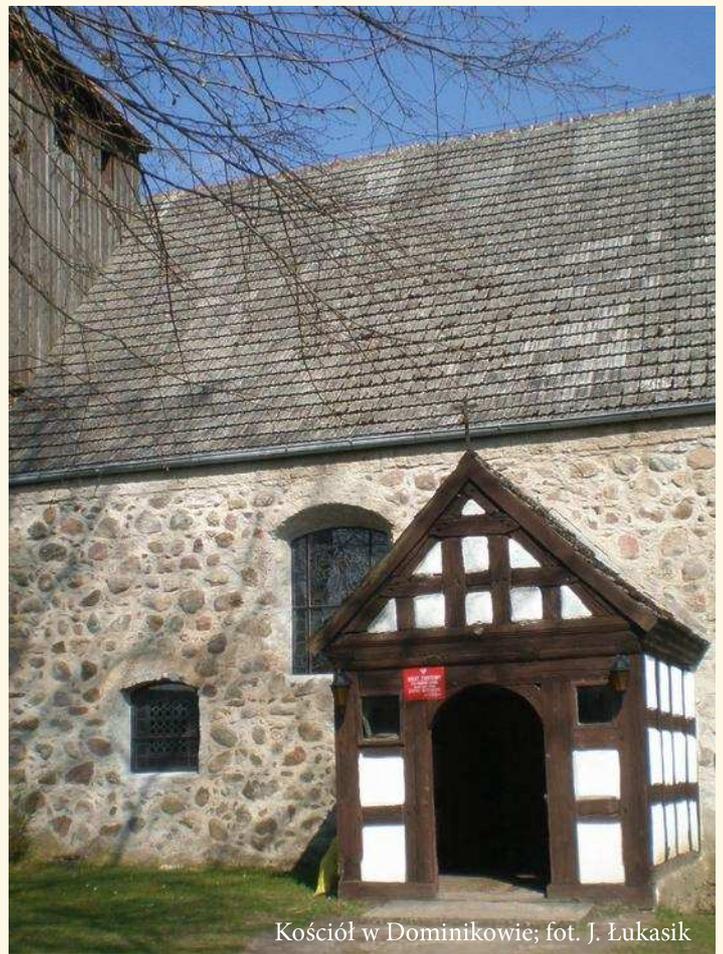
Kościół parafialny w Barnimiu; fot. Z. Sokół

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W BARNIMIU P.W. NAJŚWIĘTSZEGO SERCA PANA JEZUSA - prawdopodobnie z I połowy XIV w., wzniesiony z kamieni polnych, na planie prostokąta; na przełomie XVII/XVIII w. dobudowano drewnianą dzwonnice, w 1900 r. - absydę i przedsionek; we wnętrzu: ambona (1600 r.) z wizerunkami ewangelistów, ołtarz (1608 r.), neogotycka chrzcielnica z końca XIX w., barokowa płyta pastora Matthiasa Schreibera zmarłego w 1670 r.; w 2007 r. przeprowadzono renowację kościoła wraz z wieżą.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W BRZEZINACH P.W. NAWIEDZENIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY wzniesiony w 1656 r., na planie prostokąta; o konstrukcji szachulcowej, z kwadratową wieżą szachulcowo - drewnianą; przebudowany w 1967 r.; we wnętrzu: ołtarz z początku XX w., w formie tryptyku, przeniesiony z kościoła w Choszcznie.

PAŁAC W BRZEZINACH wzniesiony w XVIII w. w stylu barokowym z kwadratową wieżą widokową; wokół pałacu rozciąga się park, w którym dominują dęby; obecnie znajduje się w nim Dom Pomocy Społecznej.

KOŚCIÓŁ W DOMINIKOWIE P.W. WNIĘBOWZIECIA NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY wzniesiony ok. 1570 r., z kamienia polnego, na planie prostokąta, jako bezwieżowa hala; w 1630 r. dobudowano wieżę ryglowo - drewnianą; po stronie południowej znajduje się kruchta; we wnętrzu: manierystyczny ołtarz, ambona i empora wsparta na dwóch słupach, z balustradą, którą ufundowała wraz z obrazami o tematyce nawiązującej do Starego Testamentu Urszula von Beneckendorf, właścicielka części Dominikowa w II połowie XVII w.

Kościół w Dominikowie; fot. J. Łukasik

THE PARISH CHURCH IN BARNIM DEDICATED TO SACRED HEART OF JESUS - probably from the first half of fourteenth century, built of field stones, rectangular in shape, at the turn of the seventeenth / eighteenth century wooden bell tower was built, in 1900, an apse and porch; in the interior: pulpit (1600) with images of the evangelists, the altar (1608), neo - Gothic font from the late nineteenth century, baroque plate of Pastor Matthias Schreiber, who died in 1670; in 2007 renovation of the church tower was conducted.

THE PARISH CHURCH IN BRZEZINY DEDICATED TO VISITATION OF THE BLESSED VIRGIN MARY, built in 1656, on the plan of rectangle, a half - timbered construction, with a square wooden tower, rebuilt in 1967; in the interior, the altar in the form of a triptych from the early twentieth century, moved from the church in Choszczno.

BRZEZINY PALACE built in the eighteenth century in baroque style with a square lookout tower; there is a park dominated by oaks around the palace; house of social assistance is situated in the palace nowadays.

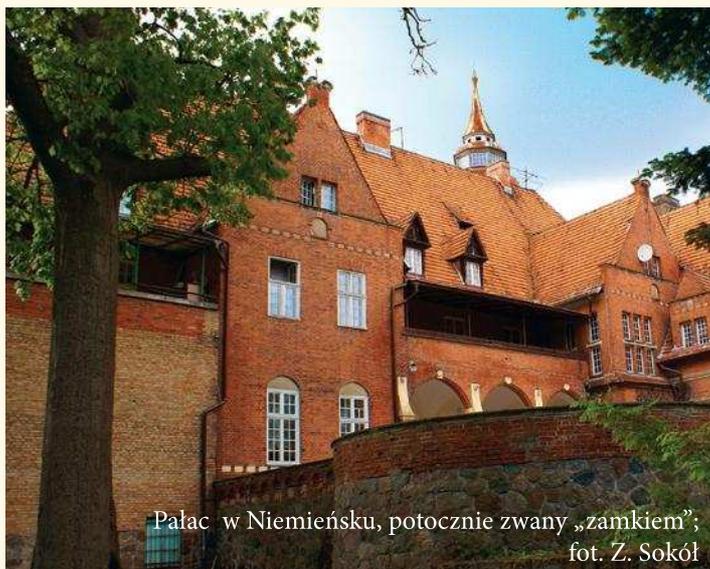
CHURCH IN DOMINIKOWO DEDICATED TO ASSUMPTION OF VIRGIN MARY, built around 1570, out of field stones, rectangular in shape, as tower - less hall, in 1630 the wooden tower was added; porch is situated on the south side; in the interior: mannerist altar, pulpit and gallery supported by two pillars, with a balustrade, which was funded together with themed images referring to the Old Testament by Ursula von Beneckendorf, owner of part of Dominikowo in the second half of the seventeenth century .

PAŁAC W NIEMIĘNSKU potocznie zwany „zamkiem”; powstał w latach 1922–30 w stylu tzw. neorenesansu niemieckiego, z inicjatywy Jakuba Virigensa von Arnim; składa się z piętrowego korpusu głównego i parterowego, prostopadłego do niego skrzydła; pokryty dwuspadowymi dachami z lukarnami i świetlikami; posiada dwie wieże oraz taras widokowy; wokół pałacu park z lat 30 XX w.; obecnie w pałacu znajduje się Ośrodek Szkolno - Wychowawczy.

PAŁAC W ŚWIĘCIECHOWIE wzniesiony w XVIII w. w stylu barokowym z cegły na granitowej podmurówce i przykryty ceramicznym dachem; wyposażony w podjazd, kolumnowy ganek z balkonem, powyżej którego umieszczono tablicę herbową oraz taras z widokiem na dębowy park; obecnie w rękach prywatnych, wcześniej znajdował się tu Ośrodek Szkolno - Wychowawczy.

PALACE IN NIEMIĘNSKO popularly called the ‘castle’; it was built between 1922 - 1930 in the style of so - called German neo - renaissance, at the initiative of James Virigensa von Arnim; consists of a main floor and ground perpendicular to it wing; covered with gable roofs with dormer windows and skylights, has two towers and terrace; there is a park around the palace from thirties of twentieth century; palace was adapted and serves as a special educational - tutoring center nowadays.

PALACE IN ŚWIĘCIECHÓW built in the eighteenth century in baroque style out of bricks on a granite foundation, and covered with ceramic roof; with a driveway, columned porch with a balcony, above which a plaque of arms and a terrace with views of Oak Park; now in private hands, although it previously was an educational - tutoring center.

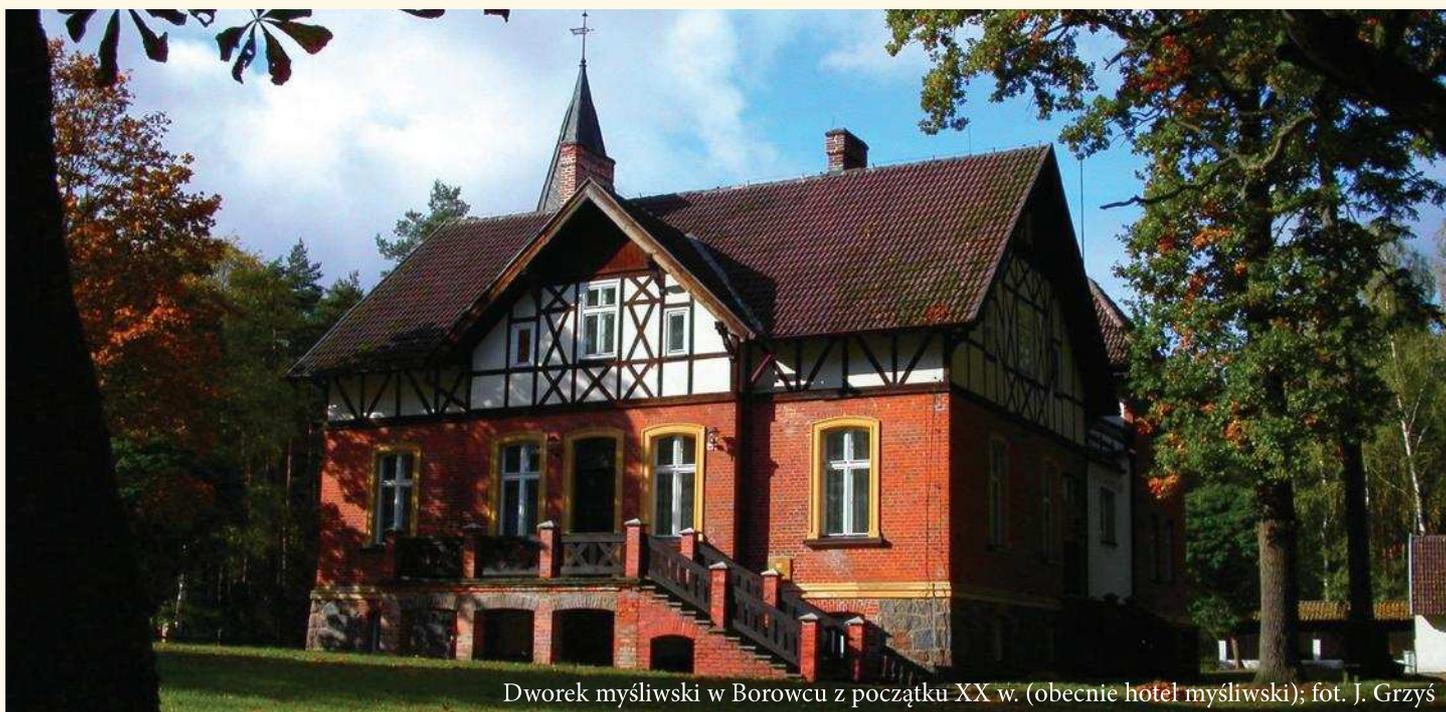
Pałac w Niemieńsku, potocznie zwany „zamkiem”;
fot. Z. Sokół

Pałac w Święciechowie

RUINY PAŁACU W KONOTOPIU - pozostałości po barokowym pałacu z II połowy XVIII, przebudowanym w stylu klasycystycznym w 1807 r.; w przylegającym parku o układzie krajobrazowym, złożonym z łąki i lasu, znajduje się XIX-wieczny cmentarz rodziny z ruiną grobowca oraz potężne dęby zwane „bursztynowymi”.

RUINS OF THE PALACE IN KONOTOP - the remnants of the baroque palace from the second half of the eighteenth century, rebuilt in the Classicist style in 1807; in an adjacent park system landscape, made up of meadows and forest, there is a nineteenth-century ancestral cemetery with ruins of tomb and mighty oaks called ‘amber’.

Dworek myśliwski w Borowcu z początku XX w. (obecnie hotel myśliwski); fot. J. Grzyś

Die Gemeinde Drawno liegt im südöstlichen Teil der Woiwodschaft Westpommern, im Landkreis Choszczno, am westlichen Rand von Drawa - Urwalds.

Die attraktive Lage der Gemeinde inmitten von Wäldern, Flüssen und Seen sichert ausgezeichnete Bedingungen für die Betreibung des Erholungstourismus, Abenteuerismus und landeskundlichen Tourismus.

Die Wälder befinden sich ungefähr auf 70 % der Gemeindefläche. Es überwiegen die Kiefernwälder sowie Buchen - und Eichenwälder.

Gemeinde Drawno liegt in der Pufferzone des Drawieński Nationalparks (DPN), der im Jahre 1990 entstanden ist, um die Flüsse, Seen und Wälder zu schützen. Seine Fläche beträgt 11441,34 ha. Die Wälder nehmen 83 % der Parkfläche. Es überwiegen die Buchen und Eichen - sowie Buchenwälder sowie Kiefernwälder.

Die Wasserökosysteme nehmen über 937 ha. Die Hauptflüsse sind Drawa und der linkseitige Nebenfluss - Płociczna. In dem Park gibt es 20 Seen. Zu den größten Seen gehört der Ostrowieckie See mit der Fläche von ca. 370 ha. Flora bilden ca. 900 Arten der Gefäßpflanzen. Ein Unikat auf diesem Gebiet ist postglaziales Relikt - die Torfgränke und das Torf - Glanzkraut. Fauna stellt ca. 40 Arten von Säugern dar, darunter der Fischotter, der sich in dem Wappen des Parks befindet. Biber haben hier auch zahlreiche Habitate. Auf dem Gebiet des Parks treten ca. 150 Arten der Vögel auf, besondere Attraktion sind Greifvögel u.a.: Seeadler, Fischadler und Uhu. Von Reptilien befindet sich hier die unter Schutz stehende Sumpfschildkröte. Reiche Ichthyofauna der Flüsse und Seen des Parks umfasst 41 Arten und zeichnet sich durch die Anwesenheit der Lachsfische aus, u.a.: Lachs, Meerforelle, Bachforelle oder kleine Maräne. Um die Vorteile des Parks zu nähern, entstanden fünf Lehrpfade: „Barnimie“, „Międzybórz“, „Głusko“, „Drawnik“ und „Jezioro Ostrowieckie“ sowie über 80 km von Wanderwegen. Auf dem Gebiet des Parks stehen dem Touristen ein Wasserweg sowie Pferdewege zur Verfügung. Der Verkehr auf dem Gebiet des DPN wird durch die Touristeninformationsstelle in Drawno und in Głusko bedient, wo man Tourist - und Angelgebühren entrichten, Reiseführer, Karten und Materialien über den Drawieński Nationalpark und Umgebung kaufen kann. Auf dem Gebiet des DPN ist Zelten und Autoparken nur in bestimmten Stellen erlaubt.

Auf dem Gebiet der Gemeinde Drawno wurden Touristenwegen für Fuß - und Fahrradausflüge sowie Spazierritte abgesteckt, um die Schönheit der Natur und unserer Umgebung kennen zu lernen und zu bewundern. Darüber hinaus kann man die hiesigen historischen Objekte besichtigen.

Wander – und Fahrradwege

- **der rote Weg** - vom. S. Czarniecki - Drawno - Barnimie - Zatom - 14,3 km (für Radfahrer ziemlich einfach); der Weg führt Drawa - Fluss entlang, durch die Wälder des Drawa - Urwalds, teilweise durch die alte Landstraße Droga Solna (Salzweg) genannt; auf dem Weg schöne Flussaussichten und interessante Sehenswürdigkeiten in Drawno und Barnimie.

- **der blaue Weg** – Drawno - Dominikowo - Nowa Korytnica - 18,8 km (für Radfahrer ziemlich einfach jedoch mit schwierigen Strecken); der Weg führt die Rinne der malerischen, Dominikowskie Waldseen entlang; auf dem Weg Seeaussichten, die Kirche in Dominikowo.

- **das gelbe Weg** - um Drawieński Seen herum - 13,8 km; Umweg in der Achtform führt Seen Grażyna und Adamowo entlang; für Radfahrer ist die Strecke um den See Grażyna einfach, um den See Adamowo ist sie jedoch teilweise unerreichbar; auf dem Weg schöne Seeaussichten, Felder, Wiesen und Wälder.

- **der blaue Weg** – Drawno - Roścín - Prostyńia - 14,4 km (für Radfahrer ziemlich einfach); der Weg führt Tal Drawa entlang, inmitten von weitreichenden Wiesen, am Rande des hügeligen Waldgebietes, auf dem Weg schöne Aussichten und eine interessante Stadt Prostyńia.

- **der rote Weg** – Zatom - Moczele - Głusko - 16,1 km (für Radfahrer ziemlich einfach, mit Ausnahme von einzelnen kurzen Strecken); der Weg führt das westlichen Ufer von Drawa entlang, durch eine der schönsten Teile des Waldes von Drawa - Urwald, auf dem Weg schöne Seelandschaften, Buchenwälder, Baume - Naturdenkmale und der riesige Findling „Wydrzy Głaz“ genannt, der im Drawa Gewässer gesteckt ist.

- **der rote Weg** – Głusko - Podszkle - Stare Osieczno - 6,3 km (für Radfahrer ziemlich einfach); der Weg führt Drawa und Płociczna entlang; auf dem Weg schöne Aussichtspunkte, Wasserkraftwerk Kamienna - einzigartiges Denkmal der Technik.

Sonstige Fahrradwege

- **R1.** Radęcińska Weg (Drawno - Zatom - Radęcin - Lipinka) - 25,5 km; alter Weg wurde im 19. Jahrhundert in einen Postweg umgebaut, zur Zeit ist das eine Asphalt - Pflasterstraße, die eine Strecke des Weges von Drawno zu Dobięgniew bildet.

- **R2.** Głusko Weg (Bogdanka - Głusko - Stare Osieczno) - 18,5 km; alter Waldweg, derzeit eine enge, Asphalt - obwohl löcherreiche Straße, die von Drawno zu zentralen Teilen des Nationalparks führt.

• **R3.** Solna Weg (Żółwino - Drawno - Zatom - Moczele - Stare Osieczno) - 34,5 km; mittelalterliche Handelsstrecke, die wahrscheinlich zum Transport des Salzes von Kołobrzeg zu Großpolen diente, und die den Namen der Grund - Pflasterstraße gegeben hat, die parallel zum rechten Ufer Drawa führt.

• **R7.** Marchijska Weg (Brzeziny - Drawno - Kalisz Pomorski) - 21 km; auf der Strecke bis Drawno ein Waldweg, weiter schöne Asphaltstraße quert das beschriebene Gebiet auf der Linie einer der Varianten des historischen Wegs durch, der von Nowa Marchia in den Staat des Deutschen Ordens hinein führt.

Pferderouten

• **„Zatom“** - zwei Kehren, jede 7 km lang, die ihren Anfang und Ende auf dem Dorf Zatom nehmen; die Route führt durch Wälder des Drawieński Nationalparks sowie teilweise durch Verkehrsstraßen und nähert sich mehrmals dem Fluss Drawa.

• **„Drawnik - Zatom“** - die aus zwei Kehren mit der Gesamtlänge von 25 km bestehende Route; ihr Anfang und Ende nimmt an der Anlagestelle „Drawnik“, dann führt sie durch Barnimie bis zu Zatom, wo sie mit der Pferderoute „Zatom“ zusammenläuft, die Route führt durch Wälder des Drawieński Nationalparks und Försterei Drawno sowie teilweise durch Verkehrsstraße.

Die Pferderouten sind durch orangen Kreis mit Durchmesser von 6 cm auf weißem Grund gekennzeichnet. Für diejenigen, die auf größere Eindrücke begierig sind, empfehlen wir die Kajaktouren durch den Hauptfluss der Gemeinde - Drawa, der unter Kanuten als eine der schönsten Wasserrouten in Polen gilt. Drawa ist ein 185,9 km langer rechter Zufluss von Noteć. Die Quellen des Flusses befinden sich in der Nähe von Połczyn Zdrój, in „Dolina Pięciu Jezior“ (Tal von Fünf Seen). Er mündet in Noteć unter Krzyż.

Kajaktour

Kajaktour ist 58 km lang und wurde in sieben Etappen geteilt:

- Prostynia - Drawno (13 km, einfache Strecke)
- Drawno - Zeltlager „Barnimie“ (8,7 km, schwierige Strecke)
- Zeltlager „Barnimie“ - Zeltlager „Bogdanka“ (8,4 km, schwierige Strecke)
- Zeltlager „Bogdanka“ - Zeltlager „Sitnica“ (7,1 km, einfache Strecke)
- Zeltlager „Sitnica“ - Zeltlager „Pstrąg“ (5,3 km, einfache Strecke)
- Zeltlager „Pstrąg“ - Zeltlager „Kamienna“ (5,3 km, einfache Strecke)
- Zeltlager „Kamienna“ - Stare Osieczno (3,4 km, sehr einfache Strecke)

Der Fluss Drawa hat auf dem Gebiet der Gemeinde Drawno einen differenzierten Charakter. Von Prostynia bis Drawno ist

sie flach und ruhig, jedoch unter Drawnik wird sie ein rascher, schwieriger und örtlich tiefer Fluss.

Auf den mitten im Wald gelegenen Strecken tauchen zahlreiche umgekippte Bäume auf. Die Kajaktour von der Stadtgrenze flussabwärts Drawa ist auf dem Gebiet des Drawieński Nationalparks angelegt und wurde die Route des Johannes Paul II - „Śladami Papieża“ genannt. Diese Route ist von Juli bis Hälfte März nach Entrichtung einer angemessenen Gebühr zugänglich. Auf der Strecke Prostynia - Drawno darf man das ganze Jahr über flussabwärts fahren. Campingplätze auf der Kajaktour wurden in Abständen verteilt, die die Planung der täglichen Etappen ermöglichen.

Reiche Fischpopulation, das zahlreich vorkommende Jagdwild, Reichtum des Unterwuchses lassen solche Hobby wie Angelfischerei, Jägerei und Pilzesammeln betreiben. In Drawa leben 39 Fischarten, unter ihnen: Lachs, Meerforelle, Forelle, Äsche, Groppe, Schneider. Zu den meist attraktiven Seen für Fischer gehören: Grażyna, Pańskie, Karpino, Piaseczno, Żółwińskie und Nowa Korytnica, in denen man Hechte, Welse, Barsche, Brachsen, Zander, Karpfen und Aale angeln kann. Von Juni bis zum späten Herbst kann man Birkenröhrlinge, Pfifferlinge, Steinpilze, Butterpilze, Reizker, Parasole und im späten Herbst, Maronenpilze und Ritterlinge in Hochwäldern Drawa sammeln.

Liebhaber der Erholung am Wasser können die Wasser - und Sonnebäder in stark besuchten oder in mehr abgelegten Orten genießen. Das Freibad in Dominikowo mit Sandstrand und leichtem Ufer ist sehr beliebt.

Mit Förderung der Vorzüge der Stadt und Gemeinde Drawno sowie mit der Bedienung des Reiseverkehrs beschäftigt sich das Touristische Informationszentrum in „Spichlerz“, die darüber hinaus die Landkarten, CDs und Touristenbroschüre verkauft. Es ist von Montag bis Freitag in den Stunden 7:30 - 15:30 geöffnet. Im Saison: Montag - Freitag 7:30 - 18:00, Samstag - Sonntag 9:00 - 17:00.

Touristisches Informationszentrum

in „Spichlerz“

Jeziorna Straße 2, 73-220 Drawno

tel.: (95) 768-21-99

e-mail: cit@drawno.pl gadu - gadu: 10946862

Die Gemeinde Drawno zählt 32 Ortschaften. Zu den typisch touristischen Orten gehören Drawno, Dominikowo, Barnimie und Zatom. Aktiv handeln hier zahlreiche Dienstleistungsanbieter der touristischen Branche, die sich

mit der Ausleihe und Beförderung der Kajaks sowie anderen Schwimmbad, Sport und Erholungs-ausrüstungen beschäftigen. Den Touristen steht unterschiedliche Übernachtungsbasis zur Verfügung: Pensionen, Unterkünfte und Ferienbauernhöfe, Campinghäuser sowie Campingfelder. Die Besitzer solcher Stellen veranstalten für die Gäste Kajaktouren, Fahrten mit Kaleschen, Reitschule, Quadefahrten, Mannschaftsspiele wie z.B. Paintball und viele andere Attraktionen.

DRAWNO – eine am Fluss Drawa, Seen Grażyna (Rudno, Dubie Północne) und Adamowo (Dubie Południowe) gelegene Stadt, auf denen Ausflugsseereise im Juli und August stattfinden. Am Adamowo See befinden sich ein bewachter Strand mit der Ausleihe der Schwimmbadausrüstung sowie ein grasbewachsenes Stadion und ein Tennisplatz. In Drawno gibt es auch ein Sportplatzkomplex „Orlik 2010“. Eine andere Touristenattraktion der Stadt sind im Juli und August Fahrten mit Draisinen von ehemaliger Bahnstation nach Dębsko und Brücke über Dr Landes Drawno, die sich in Touristisches Informationszentrum in „Spichlerz“ befindet. In der Galerie sind u.a.: alte Fotos und Postkarten aus Drawno von der Zeit vor dem Jahr 1945, die Kaufmannlisten aus dem XIX Jahrhundert, Agrargeräte und Geräte für täglichen Gebrauch, Militaria sowie mittelalterliche Keramik zu finden.

In Drawno wurde die älteste in Europa bestätigte Industrieproduktion der Gartenzwerge betrieben. Im Jahre 1866 hat die Familie Seeger eine Fabrik mit dem Namen „Etruria“ in der gegenwärtigen Choszczeńska Straße gegründet, die Garten, Park und Friedhofsverzierungen hergestellt hat.

In der Stadtmitte blieb die ehemalige städtebauliche Anlage der Stadt mit dem Markt und schmalen Gassen erhalten, an denen die Häuser aus dem XVIII und XIX Jahrhundert stehen. Bei einigen von ihnen befinden sich historische Quellen des trinkbaren artesischen Wassers. Es existieren auch die Kirche sowie das eklektische Postgebäude. Hinter dem Stadtstadion befindet sich der Stein der polnisch - deutschen Versöhnung, bei dem das Lapidarium errichtet wurde.

DOMINIKOWO – Ort, gelegen 7 km südöstlich von Drawno, am Fluss Słopica und am für klares Wasser bekannten Dominikowski See. Der See besitzt einen Strand, bei dem sich ein Zeltplatz mit Möglichkeit der Ausleihe von Schwimmbadausrüstung befindet. Im Ort ist die malerische Kirche aus dem XVI Jahrhundert sehenswert.

BARNIMIE – Dorf, gelegen 5 km südöstlich von Drawno, am linken Flussufer Drawa. Im Dorf gibt es eine gotische Kirche und ein Landschaftspark aus der ersten Hälfte des XIX Jahrhunderts mit zahlreichen Exemplaren von Schmuck - und Denkmalbäumen. Am linken Flussufer Drawa, in der Nähe von Barnimie

befindet sich ein durch einen Bach ausgehöhlter Hohlweg, der Grabowy genannt ist. Dort gibt es auch einen Findling, Diablowski Kamień genannt.

ZATOM – Dorf, gelegen 11 km von Drawno in Richtung Dobiegiew, am Rande des Drawieński Nationalparks, am Drawa sowie an den Seen Rokiet und Kołki. In der Nähe des Dorfs, am Wege nach Barnimie wächst wahrscheinlich der älteste Ahorn in Polen, der Klon Solarzy (Umkreis: 525 cm) genannt ist. Nach der Legende sollten sich unter ihm die Kaufmänner erholen, die das Salz von Kołobrzeg nach Großpolen (Salzweg) transportiert haben.

Die größte Sonderveranstaltung der Gemeinde Drawno ist „Picknick am Drawa“, das am ersten Wochenende Juli, auf dem Gebiet des Stadtstadions in Drawno, am See Adamowo stattfindet. „Picknick am Drawa“ ist eine Veranstaltung, während der sich die größten Stars der polnischen Musikbühne sowie die erst auf den polnischen Musikmarkt eintretenden Gruppen konzertieren. Für die Picknickteilnehmer wartet auch eine reiche Gastronomiebasis und Vergnügungspark sowie Feuerwerkschau.

In der das Picknick vorangehenden Woche findet „Zwergfestival“ statt. Es bezieht sich auf historische Quellen, die sagen, dass sich in Drawa die älteste Fabrik der Zwerge auf der Welt befand. Während des Festivals präsentieren die Produzenten von Garten- und Schmuckfiguren aus Polen ihre Erzeugnisse und werden die offenen Werkstätten wie Strohkunst, Keramik und Steinzeug, Korbwaren, Stickerei und plastische Werkstätte geführt. Es findet auch das Bildhauerplenair und danach eine Vernissage statt. Den Festivalplan ergänzen die artistischen Auftritte. Die Teilnehmer werden von Clowns, Stelzenläufern und Gauklern amüsiert.

Im Juni findet auch eine „Woiwodschafter Wettfahrt auf dem Drawieński Gebiet“ statt. An der zwei Tage dauern Wettfahrt können die organisierten Gruppen sowie individuelle Personen teilnehmen, die in vier Kategorien: Fuss, Kajak, Auto sowie Fußkategorie für Behinderte wetteifern.

Kirche in Drawno - Kirche aus dem XV Jahrhundert, im gotischen Stil, mit dem Kreuzplan mit einem Riegel-turm, einschiffig, mit dem Transept und dem pentagonalen Presbyterium; im inneren Teil u.a.: Barockhauptaltar aus dem Jahre 1696, Kanzel - ursprünglich ein Teil des Altars, Taufbecken (XIX Jahrhundert) und hölzerne Tafel mit den Namen der Gläubigen der ehemaligen evangelischen Pfarrei, die im I. Weltkrieg ums Leben gekommen sind; neben der Kirche steht - „Pfarrerhaus“ errichtet aus dem roten Ziegel Ende des XIX. Jahrhunderts, im neogotischen Stil, gegenwärtig wie in der Vergangenheit befindet sich hier das Pfarrhaus.

Kirche in Barnimie – wahrscheinlich aus der I. Hälfte des XIV Jahrhunderts, errichtet aus den Feldsteinen, auf dem rechteckplan; mit einem Glockenturm um die Jahrhundertwende des XVII und XVIII Jahrhunderts, mit einer Apsis und einem Vorraum aus dem Jahre 1900, im inneren Teil u.a.: Kanzel und Altar aus Anfang des XVII Jahrhunderts, neogotisches Taufbecken, Barockplatte des Pfarrers Matthias Schreiber; im Jahre 2007 wurden die Kirche und der Turm restauriert.

Kirche in Brzeziny- errichtet im Jahre 1656, auf dem Rechteckplan; mit Fachwerkkonstruktion, mit einem quadratischen hölzernen Fachwerkturm; umgebaut im Jahre 1967; im inneren Teil: dreiteiliger Altar aus dem Anfang des XX Jahrhunderts.

Kirche in Dominikowo – errichtet ca. im Jahre 1570, aus dem Feldstein, auf dem Rechteckplan; mit einem hölzernen Riegel-turm aus dem Jahre 1630 und der Vorhalle; im inneren Teil u.a.: manieristische Altar, Kanzel und Empore mit zwei Stützsäulen, mit einer Balustrade.

Ruinen des Wedel - Schlosses in Drawno – Entstehungszeit des Schlosses ist nicht bekannt, es existierte sicherlich im Jahre 1421; es war ein typisches Verteidigungsbauwerk, es bildete das Viereck von hohen Stein und Ziegelvorhangsmauern, die den Innenschlosshof umkreisen, von der Ostseite des Hofes befand sich der gemauerte Wohnteil mit drei Geschossen; ca. im Jahre 1600 wurde der Wedel - Schloss im Renaissancestil umgebaut; während des 30 jährigen Kriegs und dann des 7 jährigen Kriegs wurde der Schloss zerstört; um die Jahrhundertwende von dem XIX. und dem XX. Jahrhundert wurde er abgerissen, es blieben ausschließlich zwei Ecken, die Anhöhe wurde erhöht und die Aussichtsterrassen wurden geformt; im Jahre 2009 wurden auf der Anhöhe archäologische Arbeiten geführt, die in der Zukunft fortgesetzt werden.

Palast in Świąciechów – errichtet im XVIII Jahrhundert, im Barockstil, aus Ziegel, mit Granitsockel, bedeckt mit Keramik-

dach; ausgerüstet mit einem Zufahrtsweg, einer Säulenveranda sowie einer Terrasse mit Blick auf den Eichenpark; gegenwärtig in Privathänden.

Palast in Brzeziny - errichtet im XVIII. Jahrhundert, im Barockstil; mit einem Quadrataussichtsturm; um den Palast herum befindet sich der Park, in dem Eichenbäume dominieren; gegenwärtig befindet sich hier ein Haus für Sozialhilfe.

Palast in Niemieńsko - umgangssprachlich „Schloss“ genannt; errichtet in den Jahren 1922-30, im Stil der so genannten deutschen Neurenaissance, auf Anregung von Jakub Virigens von Arnim; der Palast besteht aus einem stockigen Hauptkirchenschiff und einem dazu senkrecht vertikalen Erdgeschossflügel; bedeckt mit Satteldächern mit Zwerchhäusern und Oberlichtern; der Palast besitzt zwei Türme und Aussichtsterrasse; um den Palast herum befindet sich der Park dreißiger Jahre des XX Jahrhunderts; gegenwärtig befindet sich im Palast ein Schul und Erziehungszentrum.

Palastruinen in Konotop – Überreste nach einem Barockpalast, aus der II. Hälfte des XVIII Jahrhunderts, umgebaut im Jahre 1807 in klassizistischen Stil; im anliegenden Park mit Landschaftsgestalt, bestehend aus der Wiese und Wald, befinden sich ein Familienfriedhof aus dem XIX Jahrhundert mit dem Grabmalruin und riesige Eichenbäume, „Bernsteinbäume“ genannt.

Spichlerz entstand in den 60-70-igen Jahren des XIX Jahrhunderts; in den Jahren 2006-07 wurde er restauriert und für CIT bestimmt; während der Renovierungs und Wartungsarbeiten wurde ein Manuskript in der deutschen Sprache von April 1874 gefunden (Auszug aus dem Protokoll der Sitzungen des Königsbezirksgerichts für Waldgebiete).

Schön u. Überraschend
sind die von uns verfertigten
bunten Gnommen
mit braunem Gewand,
grauem, weissem oder
rothem Bart, für Grotten,
Bosquets u. s. W.

Aus wetterfestem Material.

Alle 3 Gnome für 90 Mark.

Es sind diese freundlichen Erd- und Berggeister so trefflich dargestellt, dass sie von jedem Unbefangenen für lebend gehalten werden. Der stehende Gnom ist 90 cm hoch, der liegende 100 cm lang, der sitzende 75 cm hoch. Preis per Stück inkl. Kiste und bruchfreier Verpackung 33 M. [4911]

„ETRURIA“, Kunstgewerbliche Anstalt,
Neuwedell, Regb. Frankfurt a. O.
Preisliste über Rehe, Füchse, Hasen, Katzen u. s. w. gratis. 1886

Kommerzielle Unternehmen bieten „Etruria“ im Jahr 1886, Drawno; Zwergen-Park, Trusetal

NR KIERUNKOWY: 95
KOD POCZTOWY: 73- 220

Apteka „Herba”- ul. Kolejowa 30, Drawno
tel. (95) 768-29-70

Apteka 112 - ul. Choszczeńska 55, Drawno
tel. (95) 765-55-59

e-mail: apteka112dr@e-farma.pl

Gospodarczy Bank Spółdzielczy - ul. Kolejowa 25
Drawno, tel. (95) 768-21-22

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Eskulap”

ul. Choszczeńska 46, Drawno, tel. (95) 768-21-80

Poczta Polska - Urząd Pocztowy - ul. Kolejowa 13, Drawno
tel. (95) 768- 20- 12, (95) 768- 21- 48

Posterunek Policji - ul. Kościuszki 9, Drawno
tel. (95) 765- 95- 74, (95) 765- 95- 66

Straż Pożarna - ul. Kościuszki 8, Drawno
tel. (95) 768- 25- 33

NOCLEGI I USŁUGI TRANSPORTOWO - KAJAKOWE

BARNIMIE

Agroturystyka „Świetlik” - D. Nowak, Barnimie 74
tel.: 692-271-295 lub 606-661-173

www.pogotowiekajakowe.pl e-mail: pogotowiekajakowe@wp.pl

Kwaterna agroturystyczna, usługi transportowo - kajakowe
P. Nowak, Barnimie 74, tel.: 606-661-173 lub 692-271-295

www.pogotowiekajakowe.pl e-mail: pogotowiekajakowe@wp.pl

Przyzagrodowe pole biwakowe „GRABOWY STOK” - B. Kinert
tel.: 785-231-499

www.grabowystok.republika.pl, e-mail: grabowystok@onet.pl

Przyzagrodowe pole namiotowe - A. Biegniewski, Barnimie 63
tel.: (95) 768-26-20

Przyzagrodowe pole namiotowe - H. Strzelecki, Barnimie 62
tel.: (95) 768-26-08

DOMINIKOWO

Dom letniskowy - J. Dąbrowska, ul. Lipowa 39/1
tel.: (95) 768-27-74

Kwaterna agroturystyczna - E. Nowakowska- Kühl
ul. Rybacka Chata 5

Kwaterna agroturystyczna „Pod dębem” - ul. Brzozowa 15

Kwaterna agroturystyczna - J. Stępień, ul. Zakamarek 2
tel.: (95) 768-23-91, tel./fax: (95) 768-27-49

Kwaterna agroturystyczna - B. Winnicka, ul. Zakątek 7
tel.: (95) 768-22-44

Kwaterna agroturystyczna i usługi transportowo - kajakowe
F.H.U. Drawa Tur M. G. Dąbrowscy

tel.: (95) 768-27-74, 507-365-415

www.drawatur.pl

„Nad stawem” gospodarstwo agroturystyczne - J. Kawecka
ul. Zakamarek 6, tel.: (95) 768-28-80, 663-327-606

Pole namiotowe, usługi transportowo-kajakowe - B. Stępień
ul. Zakamarek 2, tel.: (95) 768-23-91, 509-385-128, 509-820-587

www.jerzystepien.fm.interia.pl

AREA CODE: 95
POSTAL CODE: 73 - 220

Pharmacy ‘Herba’ - Kolejowa 30 st., Drawno
Phone: (95) 768 - 29 - 70

Pharmacy 112 - Choszczeńska 55 st., Drawno
Phone: (95) 765 - 55 - 59

E-mail: apteka112dr@e-farma.pl

Gospodarczy Bank Spółdzielczy (Commercial Cooperative Bank) - Railway 25 st., Drawno

Phone: (95) 768 - 21 - 22

Private Health Care ‘Eskulap’ - Choszczeńska 46 st., Drawno
Phone: (95) 768 - 21 - 80

Polish Post-Post Office - Kolejowa 13 st., Drawno

Phone: (95) 768 - 20 - 12, (95) 768 - 21 - 48

Police Station - Kościusko 9 st., Drawno

Phone: (95) 765 - 95 - 74, (95) 765 - 95 - 66

Fire Brigade Station - Kosciusko 8 st., Drawno

Phone: (95) 768 - 25 - 33

ACCOMMODATIONS AND CANOE - TRANSPORT SERVICES

BARNIMIE

Agritourism ‘Świetlik’ - D. Nowak, Barnimie 74
Phone: 692 - 271 - 295 or 606 - 661 - 173

www.pogotowiekajakowe.pl e-mail: pogotowiekajakowe@wp.pl

Agritourism accommodation services, transportation and trips
P. Nowak, Barnimie 74

Phone: 606-661-173 or 692-271-295

www.pogotowiekajakowe.pl e-mail: pogotowiekajakowe@wp.pl

Camping - ‘GRABOWY STOK’ - B. Kinert

Phone: 785-231-499

Camping - A. Biegniewski, Barnimie 63

Phone: (95) 768 - 26 - 20

www.grabowystok.republika.pl e-mail: grabowystok@onet.pl

Tent field - H. Strzelecki, Barnimie 62

Phone: (95) 768 - 26 - 08

DOMINIKOWO

Holiday Cottage - J. Dąbrowska, Lipowa st. 39 / 1
Phone: (95) 768-27-74

Agritourism accommodation - E. Nowakowska - Kühl, Rybacka Chata st.5

Agritourism accommodation - ‘Pod dębem’ - Brzozowa st. 15

Agritourism accommodation - J. Stępień, Zakamarek st.2

Phone: (95) 768 - 23 - 91

Phone / fax: (95) 768 - 27 - 49

Agritourism accommodation - B. Winnicka, Zakątek st. 7

Phone: (95) 768-22-44

Agritourism accommodation and canoe-transport services

F.H.U. Drawa Tur M. G. Dąbrowscy

Phone: (95) 768 - 27 - 74, 507 - 365 - 415

www.drawatur.pl

‘Nad stawem’ agriturism - J. Kawecka, Zakamarek st. 6

Phone : (95) 768 - 28 - 80, 663 - 327 - 606

Camping, canoeing and transport services - B. Stępień
Zakamarek st. 2

Phone: (95) 768 - 23 - 91, 509 - 385 - 128, 509 - 820 - 587

www.jerzystepien.fm.interia.pl

DRAWNO

Centrum Informacji Turystycznej - ul. Jeziorna 2

tel.: (95) 768-21-99

e-mail: cit@drawno.pl Gadu-Gadu: 10946862

„Cichy zakątek” gospodarstwo agroturystyczne - K. J. Halec
kol. Kawczyn 1, tel.: (95) 766-16-62, 605-183-628, 667-381-686

Gimnazjum Publiczne im. Saperów Polskich - ul. Szkolna 19
tel. (95) 768-20-11

Gospodarstwo agroturystyczne - B. Radek, Kolonia Kępa 1
tel.: (95) 766-16-87

Jacek S.C. Prywatna Komunikacja Lokalna - ul. Słoneczna 12
tel.: (95) 768-22-73, fax: (95) 768-27-72

„KARDASÓWKA” - kol. Przysiekiercze 2
tel.: (95) 768-25-66, 604-866-381, 600-580-118

www.kardasowka.republika.pl e-mail: lud@op.pl

Kwaterna agroturystyczna „Nad jeziorem Grażyna” - ul. Leśna
tel.: 606-205-220

Kwaterna turystyczna, usługi transportowo - kajakowe

L. i J. Matyjaszek, ul. Piaskowa 10

tel.: (95) 768-20-07, 693-088-140

www.wypoczynekdrawno.republika.pl

e-mail: janusz.matyjaszek@poczta.fm

Leśne miejsca biwakowe Nadleśnictwo Drawno - ul. Kaliska 5
tel./fax.: (95) 768-20-41

e-mail: drawno@lasy.szczecin.pl

„PLUSK” wypożyczalnia kajaków - H. Kojałowicz

tel.: 608-490-820

www.kajak.za.pl e-mail: pluskdrawa@vp.pl

Pole namiotowe „Grażyna” - J. Giziński, ul. Kolejowa 22

tel. (95) 768-28-48, 608-152-728

Pole namiotowe „ROZLEWISKO” - J. Węgrowski

kol. Przysiekiercze 1

tel.: 694-123-037

www.biwakrozlewisko.w.interia.pl

Pole namiotowe, usługi transportowo - kajakowe

A. Górski, ul. Kolejowa 6d/3

tel: (95) 768-20-20, 507-73-83-51

www.polekajak.w.intera.pl

e-mail: jedrekgaba@interia.pl

Punkt Informacji Turystycznej (DPN) - ul. Kolejowa 18

tel.: (95) 768-23-95

www.dpn.pl e-mail: przystan@dpn.pl

Stanica Wodna PTTK, usługi transportowo - kajakowe

Z. Zębala, ul. Kolejowa 9

tel.: (95) 768-21-55, (95) 768-24-51, 606-382-898

www.stanica.ikona.pl

Szkoła Podstawowa im. S. Żeromskiego

ul. Szkolna 25, tel.: (95) 768-21-40

Usługi transportowo – kajakowe - A. Polarczyk

ul. Ogrodowa 23, tel.: 509-291-987

www.kajaki.com.pl

Usługi turystyczne - S. Nowak, ul. Kwiatowa 9

tel. / fax.: (95) 768-23-68, 608-112-655

www.kajaki.turystyka.pl

DRAWNO

The Tourist Information Centre - Jeziorna st. 2

Phone: (95) 768 - 21 - 99

E-mail: cit@drawno.pl Gadu - Gadu (internet communicator):
10946862

‘Cichy Zakątek’ agriturism - K. J. Halec, Kawczyn 1

Phone: (95) 766 - 16 - 62, 605 - 183 - 628, 667 - 381 - 686

Public Gymnasium named after Polish Sappers - Szkolna st. 19

Phone : (95) 768 - 20 - 11

Agriturism - B. Radek, Kolonia Kępa st. 1

Phone: (95) 766 - 16 - 87

Jacek S. C. Private Local Communication - Słoneczna st.12

Phone: (95) 768 - 22 -73

Fax: (95) 768 - 27 -72

‘KARDASÓWKA’ - Przysiekiercze 2

Phone: (95) 768 - 25 - 66, 604 - 866 - 381, 600 - 580 - 118

www.kardasowka.republika.pl e-mail: lud@op.pl

Agritourism accommodation ‘Nad jeziorem Grażyna’

Leśna st., Phone: 606 - 205 - 220

Tourist accommodation services, transportation and trips

L. J. Matyjaszek, Piaskowa st. 10

Phone: (95) 768 - 20 - 07, 693 - 088 - 140

www.wypoczynekdrawno.republika.pl

e-mail: janusz.matyjaszek@poczta.fm

Forest camping sites Drawno - Forestry - Kaliska st. 5

Phone / fax.: (95) 768 - 20 - 41

E-mail: drawno@lasy.szczecin.pl

‘PLUSK’ canoe rental - H. Kojałowicz

Phone: 608 - 490 - 820

www.kajak.za.pl e-mail: pluskdrawa@vp.pl

Campsite ‘Grażyna’ - J. Giziński, Kolejowa st. 22

Phone: (95) 768 - 28 - 48, 608 - 152 - 728

Campsite ‘ROZLEWISKO’ - J. Węgrów, Przysiekiercze st.1

Phone: 694 - 123 - 037

www.biwakrozlewisko.w.interia.pl

Camping, canoeing and transport services

A. Górski, Kolejowa st. 6d / 3

Phone : (95) 768 - 20 - 20, 507 - 73 - 83 - 51

www.polekajak.w.intera.pl e-mail: jedrekgaba@interia.pl

Tourist Information Office (DNP) - Kolejowa st.18

Phone : (95) 768 - 23 - 95

www.dpn.pl e-mail: przystan@dpn.pl

Riverside hostel PTTK Water Services, Canoe - transportation

services - Z. Zębala, Kolejowa st. 9

Phone: (95) 768 - 21 - 55, (95) 768 - 24 - 51, 606 - 382 - 898

www.stanica.ikona.pl

Primary school named after S. Żeromski - Szkolna st.25

Phone: (95) 768 - 21 - 40

Canoe - transportation services - A Polarczyk, Ogrodowa st. 23

Phone: 509 - 291 - 987

www.kajaki.com.pl

Tourism Services - S. Nowak, Kwiatowa st.9

Phone / fax.: (95) 768 - 23 - 68, 608 - 112 - 655

www.kajaki.turystyka.pl

Zakład usług wielobranżowych „EMILEX” - całoroczna wypożyczalnia sprzętu sportowo-rekreacyjnego - A. Emilianowicz
ul. Szkolna 2, tel.: 661-076-929, www.splywydrawno.pl

ZATOM

Agroturystyka „Pyrlandia” - Zatom 30A

tel.: 506-199-890

www.pyrlandia.net e-mail: leszek@pyrlandia.net

„BINDUGA” kwatera agroturystyczna - W. Albes,

Zatom 46, tel.: 660 342 848

www.zatom.eu e-mail: info@zatom.eu, dariuszrohdee@op.pl

„GOŚCINIEC” - gospodarstwo agroturystyczne - H. Domagała
Zatom 11

tel. (95) 768-21-54

www.zatom.pl e-mail: pensjonatzatom@op.pl

Kwatera agroturystyczna - M. Domagała, Zatom 40a

tel.: (95) 768-21-54

e-mail: pensjonatzatom@op.pl

„Pod kasztanami” - kwatera agroturystyczna - A. Moder
Zatom 36

tel.: (95) 768-28-19

„Rancho Rodeo” gospodarstwo agroturystyczne

J. Wnękowicz, Zatom 26

tel.: (95) 768-25-81, 607-616-720

www.ranchorodeo.pl e-mail: rancho@ranchorodeo.pl

USŁUGI GASTRONOMICZNE

„Alibi” - ul. Szkolna 9, Drawno

tel.: 602-738-267

www.alibi-drawno

Bar „Olimp” - Stacja Wodna PTTK, ul. Kolejowa 9, Drawno

Pizza Restauracja „Studio” - ul. Szpitalna 2, Drawno

tel.: 667-038-999

„Pod Lipką” - ul. Plac Wolności, Drawno

tel.: 667-613-999

Restauracja „Pod Urzędem” - ul. Kościelna 3, Drawno

tel.: (95) 768-23-30

Restauracja „U Wodnika” - Stacja Wodna PTTK

ul. Kolejowa 9, Drawno

Department of multidiscipline services 'EMILEX'

whole year sports and recreation equipment rental point

A. Emilianowicz, Szkolna st.2

Phone: 661 - 076 - 929

www.splywydrawno.pl

ZATOM

Agritourism 'Pyrlandia' - Zatom 30A

Phone: 506 - 199 - 890

www.pyrlandia.net e-mail: leszek@pyrlandia.net

'Binduga' Agritourism - quarters - W. Albes, Zatom 46,

Phone: 660 342 848

www.zatom.eu e-mail: info@zatom.eu, dariuszrohdee@op.pl

'GOŚCINIEC - agriturism - H. Domagała, Zatom 11

Phone: (95) 768 - 21 - 54

www.zatom.pl e-mail: pensjonatzatom@op.pl

Agritourism accommodation - M. Domagała, Zatom 40a

Phone: (95) 768 - 21 - 54

E-mail: pensjonatzatom@op.pl

'Pod kasztanami' - agritourism accommodation - A. Moder,
Zatom 36

Phone: (95) 768 - 28 - 19

'Rancho Rodeo' agriturism - J. Wnękowicz, Zatom 26

Phone: (95) 768 - 25 - 81, 607 - 616 - 720

www.ranchorodeo.pl e-mail: rancho@ranchorodeo.pl

FOOD & BEVERAGE

'Alibi' - Szkolna st. 9, Drawno

Phone: 602 - 738 - 267

www.alibi-Drawno

Bar 'Olympus' - Riverside hostel PTTK. Kolejowa st. 9, Drawno

Pizza Restaurant 'Studio' - Szpitalna st. 2, Drawno

Phone: 667 - 038 - 999

'Pod Lipką' - Wolności Square, Drawno

Phone: 667 - 613 - 999

Restaurant 'Pod Urzędem' - Kościelna st. 3, Drawno

Phone: (95) 768 - 23 - 30

Restaurant 'U Wodnika' - Riverside hostel PTTK Kolejowa st. 9,
Drawno

